5-3-1958

భారతీ ప్రెస్,
తెనాలి.

మూల్యము : రు. 2/-

స మ ర్ప ణ ము

పెనుమెత్స మహాయోగిని !
వినిపించితి నీదుమహిమ విశ్వమునకు నీ
యనుమతి లేకయె - యంకిత
మొనరించితి నాసయి - నిది యొప్పిదమమ్మా !

తప్పిదికాదు - పుణ్యచరితంబు రచించుటయన్న పాపపుం
గుప్పల జిమ్మివైచుట - యనూనశుభప్రద పుణ్య పుష్పముల్
కొప్పునఁగొంట - పూర్వభవలుంఠిత దుష్కృత మిట్టిదంచు క
న్విప్పుట - పుణ్యధామము త్రివిష్టపమందఁ బ్రయాణమాటయే.

పాయనిప్రేమ స్వప్నమున భక్తిపథంబునుజూపి మంత్రమే
దో యుపదేశమిచ్చితివి యోగిని ! బొప్పనవారి సత్యనా
రాయణ ముద్దుబిడ్డకు; మహామతి నామె యనంతమైన యా
ప్యాయత నాటినుండియు నహర్నిశలున్ భజియించు నిన్నటన్.

జనకుండున్ బతి న్యాయవాదులయి శశ్వత్కీర్తి నార్జింప - నెం
దున లోపం బిసుమంతలేక, పతియందున్ భక్తి, యోగంబునం
ననురక్తిన్ గుడివాడ పట్టణమునన్ రాజేశ్వరీ నామధా
ణి, నిన్నుం బ్రతి శుక్రవారమున గీర్తించున్ మహాయోగినీ.

ఆ పాప యొకనాడు నన్ను జేరి

శాశ్వతహీనమైన భవసాగర మీదెదు మార్గ మొంచు వె
గీశ్వరియే వచించుఁ దమ కెట్టులనే నటు రండటన్న – ఈ
విశ్వపు మాయ యేమొ, ప్రభవింపదు కోరిక నిన్నుజూడ,
జేశ్వరి చిన్నబుచ్చుకొనె జిన్నతనంబగుటన్ తపస్విని!

కాజ వేంకటరామయ్య కారు మీద
తోడుగా మాధవాచారిఁ దోడితెచ్చి
యోగినింజూడ రమ్మని వేగిరింప
పయనమై పెనుమెత్సకు వచ్చినాడ!

కాంచితి వచ్చి నిన్ను – కుతుకమ్మున నీ మహిమమ్ము వ్రాయ శ
ఛించితి – పద్మనాభునకుఁ దెల్పితి – నీ చరితమ్ముఁ గొంటి
వించితి నీ పదమ్ముల వివేకమునన్ – గుడివాడ సేరి యో
చించితి – దీక్షఁబూనితి లిఖింపగ నీ మహిమంబు భక్తితో.

కైతను సిద్ధహస్తుఁడను గానయినన్ వచియింతు హైందవ
తీతము నీ చరిత్రము – మదీయభవమ్ము దరించుఁ దాన –
ఖ్యాతిఁ దలంచికాదు – అవకాశముగల్గెను నేటి కిట్లు –
చేతము పొంగి యీ దుడుకుసేఁతకు దింపె మహాతపస్విని!

ప్రాయము షష్టిపూర్తి కొకవర్షచతుష్టయమడ్డు – కమ్మ వం
శీయుఁడ – శస్త్రవైద్యసుఖజీవనదక్షుఁడ – నడ్పుమల్లి నా
రాయణరావు నామకుఁడ – వ్రాసితి నీ చరితంబు గద్యప
ద్యాయత కావ్యశైలిని, ముదంబొనరింపగ భక్తకోటికిన్.

అమ్మరో! నీకు నీ చరిత మంకితమిచ్చుచునుంటి - నాదు లో
పమ్ముల సైచి, తప్పు లోకవంకకుఁ ద్రోచి, గుణమ్ములున్నఁ గై
కొమ్ము, కృతార్థు సేయు, మనఁగూడదుగాని తనూజు సర్వదో
షమ్ములఁ ద్రోచిపుచ్చుటయు సాకుటయే గద తల్లి బాధ్యతల్.

కమ్మకులీనవోటను జగమ్మున వ్యాప్తముగాదు నీ చరి
త్రమ్ము మఱొక్క - యున్నతకులమ్మున నీవు జనించియున్నచో
నిమ్మహి ప్రాఁకియుండెడిది యీసరికే భవదీయజన్మ స
త్యమ్ము - చరిత్ర చాటిన యథార్థమిదమ్మ! మహాతపస్వినీ!

రాజుల కంకితమ్ము కవిరాజు లొసంగిరి మున్ను - వారి కో
వాజుల నగ్రహారముల భద్రగజంబుల రత్నరాశి నీ
రాజనమిచ్చి రా నృపులు - రాజులనే కవు లందలంబులన్
బూజయొనర్చి రంతె - కృతి మున్నెవరిచ్చిరి వస్త్రహీనకున్.

కోరిన కోరకున్న - తమకున్ ధనమిచ్చిన నీయకున్న - మా
వార లొసంగి రంకితము పార్థులకున్ సచివాళికిన్ జమీం
దారులకున్ నవాబుల కుదారులకున్ దళవాయులౌ మహా
వీరులకున్ ద్రిమూర్తులకు - వీర లొసంగిరె వస్త్రహీనకున్.

పాతలు రోఁతలాయెను - నవమ్ములు వమ్ములు - దాన నేటి సం
పూత తపస్వినీ చరితముంగొని యున్నది యున్నరీతిగా
కైత సృజించి - జీవితము గన్నులఁగట్టితినమ్మ! యెల్ల రీ
చేత సమంజసంబని వచింపగ లోకము నిన్ భజింపగన్.

— కృతికర్త.

శ్రీ

పెనుమెత్స మహాయోగిని

1. సంసారాంధకారము

శ్రీ భారతాంబ చాఁచిన బాహుయుగ్మమై
శీతనగంబు విస్తృతము నంద
నిలద్రొక్కినట్టి జంఘలఠీవి తూరుపు
పడమటికనుమలు బొల్లుదీర
కంచుకమ్మునఁ గప్పఁగాఁబడ్డ వక్షమ్ము
రీతి వింధ్యాద్రి గర్వించుచుండ
కప్పిన బందరు కనకాంబరంబటుల్
శ్యామల సస్యదేశంబు వెలయ

శీర్షపున్ ముసుఁగట్లు కాశ్మీర మొప్ప -
వలఁకులం గొల్చుచున్న ద్వీపంబనంగ
సింహాళంబు బరాబరుల్ సెప్పి చేయ
నుండు హైందవ మాసియాఖండమందు.

పశ్చిమోత్తర పూర్వ భూభాగములను
పడమటిమల గట్టులజేఁడు పొడుపు గుబ్బ
లిడని కోటగా – సంద్రమ్ము గడవరాని
పరిఘగా – భారతావని వన్నెకెక్కు.

భారతభూమిలో సగముభాగము నేలిన యార్యజాతి కా
శ్మీరము వీడి, వింధ్యవనసీమలఁదాఁటి, ప్రపూతవాహినీ
తీరములన్ ఫలించెడి క్షితింగని, యచ్చటి దాక్షిణాత్యులం
బారగఁదోలి రాజ్యపరిపాలన సేయఁగనెంచె నిర్జ్వమై.

కొత్తరేయులు క్షత్రియు – లాంధ్రభూమి
గాలువెట్ట సంగ్రామరంగమ్మునందు
చించి చెండాడి కసవు దిన్పించినారు
వెలమ రెడ్డి కాపులు, కమ్మ వీరభటులు.

అందు.

దుర్వారగర్వాంధ ధూర్తశాత్రవకోటి
గత్తిచేఁ దూల్చిరి కమ్మవారు
భారత సామ్రాజ్యభారమ్ము భుజ పీఠి
కనుజేర్చి యేలిరి కమ్మవారు
బధిర పంగ్వంధ క్షపణక భిక్షుసమితిఁ
గాచి పోషించిరి కమ్మవారు
పరదేశపాలక ప్రాపితదాస్యమ్ము
గడముట్టఁ జేసిరి కమ్మవారు

కవిత సెప్పిరి సాకిరి కమ్మవారు
కలిమి బలములు గలవారు కమ్మవారు
ఘన యశోభూషితాంగులు కమ్మవారు
కరముచాఁవని ధీరులు కమ్మవారు.

గోదావరీకృష్ణ కేదార భూముల
కనకమ్ముపిండిరి కమ్మవారు
రాజకీయాంతర రమ్య రంగమ్ముల
ఖ్యాతిగాంచినవారు కమ్మవారు
రూపవాణీకళారూపితకుశలులై
గణనకెక్కినవారు కమ్మవారు
సత్కళాశాలల స్థాపించి పోషించు
కార్యదీక్షగలారు కమ్మవారు

గానవిద్యాప్రవీణులు కమ్మవారు
కలిత వైద్యవిద్యానిధుల్ కమ్మవారు
ఘనులు న్యాయశాస్త్రమ్మునఁ గమ్మవారు
కష్టముల లెక్కసేయరు కమ్మవారు.

ప్రాచ్య వచోపరిపాలన దక్షులు
దొడ్డదొరలు వాసిరెడ్డివారు
కవిరాజ పండిత గాయకపోషణ
గట్టివారలు యార్లగడ్డవారు

పెనుమెత్స మహాయోగిని

ఆంగ్ల ప్రభుత్వ మధ్యప్రదేశావనీ
కాంతులు ఈడుపుగంటివారు
రాజకీయజ్ఞాన ప్రౌఢవైద్యన్యాయ
విజ్ఞ లడుసుమల్లి విబుధవరులు

కావ్య నిర్మాణదక్షు లఖండకీర్తి
భార దూర్వాహుల్ తుమ్మలవారు - ధన కు
బేరు లల గోగినేని వా రారయం గల
రింక నెందఱో కమ్మవా రీ ధరిత్రి.

ఏవం విధగుణవర్ధిత
మా వంశమున చెఱుకూరి యను వంగడమం
దావిర్భవించె బ్రహ్మాయు
పావనమైన పెనుమెత్స పల్లియలోనన్.

యాచకజనమున కమృతంపు నడబావి
పేదబాపలకెల్ల వేల్పు గిడ్డి
తనతోడి రైతుసంతతికి తంగెడిజున్ను
మేటిపురోహిత మేరునగము
సన్యాసి భిక్షుక జనకల్పవృక్షమ్ము
నాకొన్నవారి సస్యంపుగాదె
బధిర పంగ్వంధులపాలి యర్థపుపేటి
పేదవిద్యార్థుల పెరటిమందు

అడిగి లేదనుపించుకొన్నట్టివారు
పలికి సత్యంబుఁ గెంటింపఁబడినవారు
తడిసి యిలుసేరి వెడలింపఁబడినవారు
మందునకుఁ గాని లేరు బ్రహ్మయునియింట.

శ్రీరామమ్మ స్వసంసా
రారామపుఁ దోఁటమాలియై తనతోడై
గారాబు బిడ్డలఁ బెనుప
వారములెల్ల నిముసముల భాతిఁ బరువిడెన్.

ఆ యపరానసూయాత్ములకుఁగల్గిన సప్తసంతానములో

పుత్రకులందున మొదటియాతఁడు సుగు
ణంబులప్రోవు కుటుంబరావు
నీతిని, మానవజాతిలో వెలలేని
రత్నమ్ము వేంకటరత్నమాళి
మూఁడవయాతఁ డమూల్యమా భక్తికి
తావు గంగాధరరావు దెలియ
ఆడుబిడ్డలలోన నపరాన్నపూర్ణయై
యలరారు నన్నపూర్ణమ్మసాధ్వి

దివ్యతమమైన పూజ్య పతివ్రతా గు
ణమ్ములకు వల్లి నాగరత్నమ్మతల్లి
కట్టకడపటి యమ్మ యఖండకీర్తి
కాలవాలమ్ము సూర్యావతమ్మ సుమ్ము.

సప్తసంతానమందు నక్షయము కావ్య
మట్టు లీ సప్తసంతానమందు స్థిరము,
జన్మ లేని, ముదిమి రాని, చావఁబోని,
సీతమాంబ్యా య మూఁడవ కూఁతురాయె.

శాలివాహనశకము పదియు తొమ్మిదివందల యిరువదియొకటవ సంవత్సరమున ఆగష్టుమాసమున.

వర్షాకాలంబున నొక
కర్షకు నింట జనియించెఁ గనువారలకున్
హర్షం బొనఁగూర్చు చొక మ
హర్షిణి యీ నని విధిజ్ఞు లాడుచునుండన్.

ఆ పసిప్రాయమందే.

ఊరక యేడ్చె నా యుయ్యాలలోనుండి
"ఓం" కారనాదమ్ము లుట్టిపడును
కాలు సేతులు త్రిప్పగా సుఖసిద్ధ ప
ద్మాసనాదుల వైచినట్టులుండు
గుక్కపట్టినఁ గనుఁగొన్నవారలకు ప్రా
ణాయామమున్ సల్పినట్టులుండు
ఉక్కురుంగలు చెప్పెనో దివ్యమైనట్టి
వేద వేదాంతము ల్వాడలుచుండు

ఊరకున్న సమాధిలో నున్నయట్టులఁ
గానుపించు - నిద్రించెనా కమలనాభు
దివ్యదర్శనం బందిన తీరునుండు
పొత్తులన్ సీత ముచ్చటల్ హత్తు నాడు.

నలుఁగుఁబెట్టి దినమ్ము స్నానంబు సేయింప
దేహానఁ గాన్పించు దివ్యకాంతి
పువ్వద్ది యవయవంబులు సరిచేయుచో
నవ్వియే సేరు పద్మాసనమున
కనుదోయి రెప్పలఁ గాటుక వెట్టుచో
యోగనిమీలనం బొప్పుచుండు
పాల్వట్ట వదన గహ్వరమింత విప్పుచో
విశ్వరూపమ్ము గాన్పించుచుండు

ఊంగనిడు వేళ నుయ్యాల నూఁచు వేళఁ
బ్రక్కఁబండిన వేళ నిద్రఁగొను వేళఁ
దల్లి గ్రహియించి యోగతత్పరత-భయ వి
షాద నిస్పృహాశ్చర్య సమ్మోదమందు.

కోలగనున్న మోము-తళుకుల్ విరజిమ్మెడి మేనికాంతి-ము
త్యాల సరాల తీరిచిరొ యన్నరదమ్ములు - బారునాస-మో
కాలును దాకు బాహువులు- కాటుక బోలు శిరోజముల్-గులా
బీలను బోలు చెక్కిళులఁ బెట్టి సృజించె విధాత సీతమన్.

గారాబమ్మునఁ దల్లి దండ్రియును ముక్కాలమ్ముగాపాడి–యె
వ్వారలున్నచిన దృష్టిదోషమును నిర్వర్తించి, పోషింప–యో
గా రూఢత్వమునందు నాత్మజ యటం చానందముం జెందఁగా
వారంబుల్ నెల లబ్దముల్గడిచె సంప్రాప్తించె బాల్యంబటఁ.

ఐదవయేట విద్యవినయమ్ములు లేమిని మానవుల్ చతు
ష్పాదులుగాఁగలారనుచు–భవ్యముహూర్తముఁజూచి యాపె వి
ద్యాదశ పూర్తిసేయఁ బడికంపిరి; సీతమ – తల్లిఁదండ్రు లా
మోదమునంద నేర్చె నొకపూఁటనె యేఁబదియాఱు వర్ణముల్.

ప్రాథమికపాఠశాల యా గ్రామమందె
యుండ సీతమతల్లి యా యూరిబాల
బాలికలఁగూడి యాడుచు నాలుగేండ్ల
లోన నాల్గవతరగతిలో జయించె.

ఆటపాటలనైన యల్లరిసేయు – ద
సత్యమాడంగ నసహ్యపడును
పరులపాత్రంబులు దొంగిలిన ముట్టు – ద
స్తేయమెంతేఁ బ్రశంసించుచుండు
క్రిమికీటకాదుల సమయింపఁగాఁబో – ద
హింస పేర్చెప్పి హసించుచుండు
పెఱవారిసొత్తుకై పెరపెరలాడఁ బో –
దపరిగ్రహమున నానందపడును

కాలకృత్యముల్ దెలవాఱఁగా నొనర్చు
శౌచమనివిన్న నత్యంత శ్రద్ధఁజూపు
జోగి బైరాగులం గన్నఁ జొక్కుచుండు
నేది లభియింపఁ దాన సంతృప్తినందు.

బాలల వెంటాడు బాలురఁగాంచుచుఁ
గాముకులంచు నెగ్గాడుచుండు
బడికిఁ జెల్లింపఁగావలయు జీతముకూడ
నడుగనేరనివారి కడిగియిచ్చు
గ్రంథాలతోపాటు వ్రాఁతపుల్లలఁగూడ
పేదబిడ్డలయింట విడచివచ్చు
వీథులఁ దిరుగాడు భిక్షుకతతిఁ జూచి
నిలఁబడి జాలి కన్నీరుగార్చు

జాడ్యబాధితుఁ గన్న విచారపడును
ముదుకవారలఁజూచి వాపోవుచుండు
చెడ్డ దీ జన్మమంచు యోచించుచుండు
తత్త్వవేత్త యా నాఁడె సీతమ్మతల్లి.

తివిరి వేదాంత సారంబు దెలియుచుండు,
తానె పెద్ద తనదు సహాధ్యాయులందు –
ప్రథమశ్రేణి పరీక్షలోఁ బట్టభద్ర
యగుచు గురుమహాదేవు మెప్పందుచుండు.

తల్లిదండ్రులభక్తి విద్యానురక్తి
పేదవారియం దాసక్తి విబుధరక్తి
ఐహిక విషయాళి విరక్తి యాత్మశక్తి
యష్టవర్షమ్ములందె సీతమ్మకబ్బె.

క్రీస్తుశకము 1929 సంవత్సరప్రాంతమున.

శుల్కమ్ము నాసించి శుద్ధఛాందసులకుఁ
గన్నెలనిచ్చిన తెన్నుఁజూచి
అఱువది యేఁడుల వరునకు మూఁడేండ్ల
బాలికనిచ్చిన పరువుఁజూచి
పీడవిఱగడఁగా, విసుగెత్తి సుకుమారి
రోగులకిచ్చిన రోఁతఁజూచి
బాల్యసంప్రాప్తమౌ వైధవ్యమునఁ గుందు
బొడ్డుపీడని యాఁడుబిడ్డఁ జూచి
విశ్వమున హైందవులుగొన్న వెక్కిరింత
కడలి కన్నీరు మున్నీరుగా కృశించి
హరవిలాసశారద యన్ మహాత్ముఁ డొక ని
షేధ శాసనమున్, దెచ్చె స్త్రీలకొఱకు.

పదునాల్గేడులు నిండనట్టి సుతకున్ పాణిగ్రహం బింక చె
ల్లదు-గావించినవారు శాసనము నుల్లంఘించుటే-గాన న
య్యది శిక్షార్హమ్ము, తల్లిదండ్రులకె భోజ్యంబంచు, శాసింప న
య్యదిరాకుండఁగమున్నె కన్నెలకు పేయుంబూని రుద్వాహముల్.

శారదా చట్ట మొక పెద్ద ఘోరమంచు
పాడుచేసె కన్యాదాన ఫలమటంచు
వలయు వర్షాష్టమమున వివాహమంచు
గోల సేసిరి ఛాందసకులమువారు.

అన్నెమున్ బున్నె మెఱుఁగని హాళికుండు
బ్రహ్మయాఖ్యుఁడు - బ్రాహ్మణ భక్తుఁడతఁడు
శారదా చట్టమే యడ్డొ స్వర్గమున క
టంచు సీతమ్మ పెండ్లి సేయంగనెంచె.

ఇంతలో గండిగుంట వాస్తవ్యుఁడైన యొకానొక భూసురుఁడు కార్యార్థియై యేతెంచి, వరాన్వేషియైయున్న బ్రహ్మయ్యను గాంచి.

"కృష్ణలో, గన్నవరమన్న కేంద్రమందు
గండిగుంట ఉయ్యూరు ప్రక్కను సివారు
గలదు - నాదెళ్లవారి నొకండు కృష్ణ
యాహ్వయుండట వసియించు - నతనిసుతుఁడు.

పదియైదేఁడుల బాలకుండు వరుఁడావర్చస్సు దివ్యంబు - సంపద దానింతభుజించి పెక్కరకిడన్ వచ్చున్ - మఱేకొంతయో చదువుండెన్ - యిక నేమికావలయు - నీ సంబంధమున్నేయ నొప్పిదమంచున్ వచియింప - బ్రహ్మయతలూఁపెన్ బెండ్లిగావింపఁగన్.

నాఁటి సీతయే సీత యీనాఁటి వధువు –
రాముఁడే నేఁటి యీసీత రామవరుఁడు
దివ్యమైన సంబంధమ్ము – భవ్యమంచు
దల్లి తోడఁబుట్టినవారు దలఁచినారు.

తల్లిదండ్రులు బాంధవతతియు నొప్ప
మంచి సంబంధమంచు – బ్రాహ్మణుఁడు నాఁడె
చనియె గండిగుంటకును కృష్ణయ్యదరికి
వంతచెప్పఁగ వియ్యాలవారి కీవి.

పోయి కృష్ణయ్యచొదరిని సమీపించి.

పెనుపొగడ్తగన్న పెన్మెత్సగ్రామాన
వఱలెడి చెఱుకూరివంగడమున
కలఁడు బ్రహ్మయాఖ్య కర్షకముఖ్యుండు
వారి చుట్టఱికమె వలయు మనకు.

చక్కనికోవ – పాఁడి సిరిసంపద చాలినయంత – మన్ననల్
పెక్కు – బడాయి సుంతకనిపించదు – విద్దెకులోటులేదు– సొం
పెక్కువ – యావిధంబు కనమెచ్చుట – భాగ్యమటన్నవారిదే
యెక్కడనిట్టివియ్యములభించెడుమిత్రమ! కృష్ణయాహ్వయా!

కొడుకులు ముగ్వురు – కూఁతులు
కొడుకుల కొక్కరధికమ్ము – కూఁతులపై ప్రే
ముడి యధికంబట – మూఁడవ
వడఁతుక యిపుడెన్మిదేండ్ల ప్రాయమునందెన్.

పదియార్వన్నె పసిండిబొమ్మ యది–దివ్యంబైన తేజంబు–సం
పదలొల్కించెడి మోముగోము–గనుచో పద్మాలయో పార్వతో
చదువుల్ రాణియొ–యెవ్వరీమెయనుచున్ సందేహమా–కానిచో
పదియేండ్లైనను లేని బాలకిటు లావణ్యంబు ప్రాప్తించునా ?

వరకట్నంబున కేమిలెమ్ము–వధువే బంగారమున్ భూమియున్
గురుకట్నంబగు–దైవమెయ్యదియొమీకుంగూడఁజేకూర్చె–మీ
పరువున్ మించిన గౌరవంబుగల–దాపై కొంత యే నేలొ యి
త్తురువారైన–శుభస్యశీఘ్రమని యందున్ బెండ్లిగావింపుమా.

అనుచున్ భూసురుఁడాడుమాటలకు కృష్ణాఖ్యుండు హర్షించి యీ
కొని, పెన్మత్సకు నూరి పెద్దలను జేకొంచున్ బ్రవేశించి – క
న్యను వీక్షించె–ముదంబునంది వరకట్నం బెంతో యాలించి–యి
చ్చెను తాంబూలము బ్రహ్మయాఖ్యునకు సూచించెన్ వివాహమ్ముపై.

అందఱు సంతసించిరి–ప్రయాణము సల్పెను కృష్ణయాఖ్యుఁ డా
నందముతోడ నింటి కొకనాఁడు ఫలంబులుఁ బిండివంటలున్
గందము దమ్మలంబు వసనంబులతోడను లగ్నలేఖ చే
నందె – నికెప్పుడెప్పుడని యందఱుఁ బెండిలి కుబ్బుచుండఁగన్.

చలికాలం బరుదెంచె– మంచుకణముల్ సస్యంబుల న్ముంచె– రా
చిలుకల్ చుట్టుచు జొన్నచేల విహరించెన్–బండుజాబిల్లి వె
న్నెలరేలం బొడగించె–నంబుదము లెందేఁ జొచ్చె– పూవిల్తుకో
లలపాలంబడి మ్రగ్గిరెల్లరు విలోలంబైన డెందమ్ములన్.

కుచ్చెలపంటచీరతళుకుల్ ప్రసరింప – వివాహవేదికన్
జొచ్చెడి సస్యకాంతకు–వినూత్న హిమాంబు విభూషణమ్ములన్
వచ్చిన కాలభర్తకు – వివాహదినంబునఁ బెండ్లిపందిటన్
బచ్చనితోరణంబులయి బారులుగట్టెను కీరసంతతుల్.

మాపులఁ గుమ్మరించిన హిమాంబుకణమ్ముల తెల్పు–గుమ్మడిం
దాపిన పూలరశ్మి – నునుదాడిమపూవుల కెంపుసొంపు – కా
లూఁపఁగ పచ్చచేలపయి నొప్పె మనోహరదృశ్యమప్డు హే
లాపురి రత్నకంబళవిలాసము చాటుచు సీతువందునన్.

చనుదెంచెన్ నవచైత్ర మంతటను – వృక్షచ్ఛాయలెంతే గృశిం
చెను–చూతంబులు పిందెలందొడఁగె–పూచెన్ వేప- భద్రాద్రిరా
ముని కల్యాణసభాస్థలిన్ శుకపికంబుల్ మంగళారావముల్
వినిచెన్ -హెచ్చిరి పుష్పలావికలు వృద్ధింగాల్చె బీరెండలున్.

దివ్యంబైన ముహూర్తమష్టమము శుద్ధింగన్న లగ్నమ్మ సం
స్తవ్యుల్ భూసురులగ్నిసాక్ష్యముగ మంత్రంబుల్ వెలార్పంగ సం
భావ్యంబౌచు వివాహమొప్పె వరుఁడున్ మాంగల్యముం గట్టె స
త్కావ్యంబై యలరారనుండ నిది గల్గంబోవునే లోపముల్.

అచట జనకమహర్షి బ్రహ్మయ్య యిట ద
శరథరాజేంద్రుఁ డచట కృష్ణయ్య యిచట
సీత సీతయే రాముఁడే సీత రాము
డంతె భేదమనుచు కవు లాడి రపుడు.

సంసారాంధకారము

పందిట నొకమూల బాండు, నౌబత్ఖాన
మాంగళ్యవాద్యముల్ మాఱుఁ మ్రోవ
మండువాలోఁగిటఁ దండతండంబులై
పెండ్లిముత్తైదువల్ గొండ్లిసేయ
వీధివాకిటనున్న పెండ్లిపెద్దల ముందు
నర్తకీజనము తాండవము సల్ప
కల్యాణమంటపాగ్రస్థలి భూసురుల్
వేదోక్తమంత్రముల్ విప్పిచెప్ప

సందుగొందులలో బీదసాదులెల్ల
బారులందీర్చి భోజన మారగింప
ధనికులెల్లరు కట్నపెత్తనము సేయ
సందడికి లగ్నసమయ మానందమయ్యె.

సాగెనో లేదా వసంతమ్ము తలయెత్తి
మల్లెలు మొల్లలు కొల్లలాయె
పదముపెట్టెనో లేదా వర్షర్తువాక్కట
పారుజాతమ్ములు ప్రసవమాయె
ఏతేరెనోలేదా హేమంత మొకచెంత
'దొంతిదొంతర'ల చేమంతి పూచె
చిందువైచెనోలేదా శిశిరర్తువాక్కచో
ముండ్లపైని గులాబి మొగ్గదొడగ

కాలిడియెనో లేదో శరత్కాల మొకట
కన్నెమందార వికసింపగాఁ దొడంగె
పంచవర్షంబులేఁగె వివాహమాచు
పదియు మూఁడేండ్ల సీత పుష్పవతి యాయె.

కన్నెమోమున సుంత గనరాని నునుసిగ్గు
మొలకెత్తి యొడలెల్లఁ గలఁతవెట్టె
మగవారిచేఁతల నెగతాళిఁ గావించు
తన్వి తలుపు మూల దాఁగుకొనియె
వరుని గుణమ్ముల వర్ణించు భట్టుల
చెంపగా నిల్చి యాలింపఁదొడఁగె
బాహ్యేంద్రియమ్ముల పసఁజూడని నెలంత
సింగారమున కెంతో లొంగిపోయె

నడకలోన నొయ్యారమ్ము గడలుకొనియె
మాటలందు ప్రౌఢత్వము దేటఁబడియె
చేతలందు శిష్టత్వమ్ము సేరఁదొడఁగె
యౌవనపు సొంపు లెంతయాహ్లాదమార !

ముసిముసినవ్వు కెంబెదవి మోసులనెత్త - కనీనికద్వయం
బు సనఁగ నొక్కక్రేవ - నగవుం బడనెట్టుచు హెచ్చె కోపతా
మసములు-దన్నుఁగూర్చితనమానవసౌమ్యతఁగూర్చిబందుగుల్
గుసగుసలాడువేళఁ దన కోరిక లీరికలెత్తువేళలన్.

ముసిముసి నవ్వు మోవి-యర మోడ్పు కనుంగవ-గండయుగ్మమం
దెసఁగెడి కాంతి-యప్పు డరవిచ్చు కులాభతనూలతోజ్జ్వల
మ్ము-సరసమంజులోక్తులు-నపూర్వముఖాంచిత దివ్యకాంతి-సం
తసమొనగూర్చెఁ గన్నతలిదండ్రులకున్ నిజబంధుకోటికిన్.

అచ్చటి బాలబాలికల యాటలఁ గన్గొని చేరఁబోవ సి
గ్గిచ్చటనుండియో దుముకు నింతికిఁ-జిన్నతనంపు ముద్దులున్
ముచ్చటలేమితీరవు - కపోలములం గయిసేర్చి యొంటిగా
మ్రుచ్చిలు పుచ్చడీకతనముం దలపోయుచుఁ గూరుచుండెడిన్.

కడుపార భుజియింపగా క్షుత్తుగల్గిన
ప్రక్కవారలఁగాంచి మెక్కలేదు
వీధిలో వినవచ్చు వింతలఁ గనఁబోయి
పిన్నపెద్దలఁగాంచి వెనుకకేఁగు
సహపాఠుల వివాహసమయమ్ములం జేరి
చుట్టాలముందు గూర్చుండ వెఱచు
పనిపాటలంబైన జననితోనైనను
గొంతెత్తి పల్క సిగ్గువడుచుండు

పొత్తముల హృదయమ్మున కత్తుకొనును
సొగసుకత్తెనే గన్నెత్తిచూడ వెఱచు
నీటుగాఁ గటిఁబుట్టముల్ నిలుపుకొనును
మాటమాట నిదానించి మఱియుఁ బలుకు.

పూర్వజన్మమ్మునం దసంపూర్ణయోగ
కలన సీతమ్మ ముఖదివ్యకాంతి కడలి
నింగికింజేరెఁ బున్నమ నింపు చంద
మామ, యోటమిం దెలుప లో మచ్చ నూనె.

ఇట్టులుండ నొకనాఁడు.

'ఓం' యటంచును గూయు కోయిలకంఠాన
ఓంకార నాదమ్ము లుజ్వలింప
ఊరూర యాచించు యోగిజనమ్ము పై
రాసులు దనస్థితప్రజ్ఞ రేఁప
మాగాణితోఁటల మామిడి నిమ్మలు
సాత్వికాహారంపు చవులు దెల్ప
వెన్నెల చీఁకటుల్ వెంటాడి యొకదాని
నొకటి ద్వంద్వాతీత మొకటచూప

పుట్టుక లొకవంక గిట్టుట లింకొక
వంకఁ బ్రాణికున్న బాధఁ దెలుప
సారవంతమానొ సంసారపుం గాథ
అధికభారమానొ యనుచుఁ దలఁచు.

ఘాయునిభక్తి భర్తపదపంకజముల్ భజియింపఁ గోరి రా
మాయణమందు సీత రఘురాముని వెంట వనమ్ము సేరి యే
మాయెను పెక్కు కష్టముల నందెను రావణు చేతఁజిక్కి యే
దో యపవాదు నందె యిఁక నున్నదియేమి కులాంగనాళికిన్

సారవిహీనం బీ సం
సారము బాధలకు దుర్వ్యశములకు పారా
వారము జీవుని కారా
గారము దలపోయ నొక వికారము పృథివిన్.

పతి పతి యంచు ద్రౌపది దపంబొనరించి వరించిచేతఁ దా
బతుల దశార్ధనుం బడసె- పడ్డసుఖం బదియేమి- పాండుసం
తతి యెదుటన్ బరాభవముసందె- ముకుందుఁడు గావకున్న నే
గతి యట సంభవించెడిదొ కాంతల కెక్కడ కీర్తియుండెడిన్.

సత్యవంతుఁ డంచును హరిశ్చంద్రుఁ బెండ్లి
యగుచు చంద్రమతి మును సౌఖ్యమ్ము గొనెనె?
కష్టముల నందె, సుతుఁ బాసె, కడకు దొంగ
తనపు నేరాన పతిముందు వసరవలసె.

మును దమయంతి దిక్పతుల మోహము లాఱడివుచ్చి కోరికో
రి నలు స్వయంవరమ్మున వరించి వివాహమునాఁడె - పైని పొం
దిన ఫలమేమి? కాఱడవిఁ దీఱనికష్టము లందె బోయవా
తనుఁబడె నెట్టెటో బ్రతికెఁ దన్వి కిహమ్మున సౌఖ్యమున్నదే.

గాథ లిన్నింటిఁ దెలిసి సౌఖ్యమ్ము లేని
యిహసుఖమ్ము లాసించుటో యింతి - పరము
గోరి శారీరసౌఖ్యమ్ము దూఱినాడి
యాత్మ పరమాత్మఁజేర్చుటో యరయవలయు.

అనుచుఁ దలపోయు నొక్కొక్కదినమునందు
భూరిసంసారభోగముల్ గోరు నొకటఁ
దేనిఁ దేల్చఁగాలేక బుద్ధి కలఁతవడఁ
సరసనున్నట్టి గ్రంథము ల్చదువఁదొడఁగు.

వనితలు పెక్కుమంది మగవారలఁ బెండ్లియాడి నిత్యనూ
తనసుఖభాగ్యభోగసమతన్ ముదమందుచుఁ బుత్రపౌత్రులం
దున నఁ దమముద్దుముచ్చటలఁ దూఁగుచు డెబ్బది యెన్బదేం డ్లిహ
మ్మున వసియింపఁజూడమె నమోనమయంచును వారిమ్రొక్కమే!

చుట్టములందు, బెక్కురు స్వసోదరులందునఁ గొంద ఱప్డె చే
పట్టిరి జంటకూర్మ్మలు, సెబాసనఁ గాఁపుర మూఁపుచుండి, కే
వట్టున వారు దూష్యులు ? – శుభమ్మని దంపతులుండనోనుగా
కిట్టు లశుభమ్ములన్ మదిఁ దపించుటఁ జెల్లునె మానవాళికిన్.

ఏది యెటులున్న త్రిగుణమ్ములే జయించు
ప్రాణి- సీతమ్మ యందఱి వంటి దేహి
యేగదా నాఁడు-పదియునాఱేండ్లవయసు
కామవాంఛలు రేకెత్తు కాలమద్ది.

కొక్కరోకో యని కుక్కుటములు గూయ
చలి వేయుచున్నను శయ్య వీడు
మాతాపిలు తతొలిమాటఁ బల్కకమున్న
కాలకృత్యంబు లొక్కటను దీర్చు

పాఁడియావుల కింత పచ్చికబడ వైచి
లేదూడల పొదుగులే్నర విడచు
తలవాకిటను జిమ్మి కలయంపి వెదఁజల్లి
చూచి యంటులనెల్ల శుభ్రపఱచు

కట్టెపుల్లలఁగొని ప్రొయ్యికడనయుంచు
వలయుకూరఁ దఱిగి సిద్ధపఱచు నింటి
కధిపు లేతేర వారి కర్ఘ్యంబునిచ్చు
తల్లి కెడతోడు నీడ సీతమ్మ యెపుడు.

నడికిరేయైనఁ బగటికి నడుమైన
ముదుకఁడైన బొడ్డూడని బుడుతఁడైన
వారివాఁడైన పెఱయింటివాఁడె యైన
వండి వడ్డింప నలయ దెన్నండు సీత.

కొంతకాలం బిట్లు సనినయంత 1937 సంవత్సరమున.

సుముహూర్తమ్మున నత్తమామ పతియున్ జుట్టంబు లేతేర సీ
తమతో భర్తనుఁజేర్చి కాఁపురము సేయం బంపి రత్తింటికిన్
హిమవంతుండు దనూజ నీశ్వరుని చేయిం జేర్చి కైలాసధా
మమ్మునకై పంపినరీతి బంధువులు ప్రేమం బార వీక్షింపఁగన్.

కాల్వెట్టెనో లేదో గడపలో నత్తవా
రింటి భాగ్యమ్ము మిన్నంటఁదొడఁగె
సాయపడెనో లేదో సంసారమునఁ బాఁడి
పంటలు తుణమొక్కవరుసఁ బెరిఁగె

చేతముట్టెనో లేదా గోత్రాములం దిడ్డ
ధాన్యమ్ము లేనాఁడుంతలుగవాయె
వీక్షించెనో లేదా పెరటి వృక్షమ్ములు
కాలమ్ము లన్నింటఁ గాపుదాడఁగ

అత్తకెవ్వేళఁ బనుల నాయత్తపడియె
మామకన్నింట నెనలేని మంత్రియాయె
నన్నిటను బ్రాణభర్త కర్ధాంగియాయె
నిరుగు పొరుగువారలకు నీశ్వరియె సీత.

తొలి శ్రీరాముని పాదసేవ యతిసంతోషమ్మునం జేసియున్
కలిలో వెండియు వానిఁగొల్వనగు సౌఖ్యంబందగానంచు సం
కులభారమ్మున సీత సీతయయి ప్రాజ్ఞుల్ మెచ్చ నీనాఁటి కు
త్తలపాటేమియులేక సుస్థిరత సీతారాము పూజించెడిన్.

ధవుని కాహారమిడు వేళఁ దల్లియగుచు
నాటపాటలలో సహాధ్యాయిని యగు
మంతనమ్మునఁ దులలేని మంత్రియగును
ప్రియుని వలపించుఁ బ్రేమఁ జూపించి సీత.

తెల్లవాఱకముందె పిల్లతెమ్మెరలతో
లేచు, లేచి ధవునిఁ జూచి మ్రొక్కు
కాల్యకృత్యమ్ములు, క్షణములోఁ గావించు
గావించి గృహము చక్కఁగను దిద్దు

సంసారాంధకారము

పాలిచ్చు కడుపుల బలురీతులను మేపు
మేపి లేదూడలఁ జేఁపవిడచు
పాల్దీసి బిందెలఁబట్టుఁ గరఁచుగట్టి
విఱిగినపాలలో వెన్నఁదీయు

వంటకై యత్తముందు సర్వమ్ముఁగూర్చు
మామకున్ సాయమీయ సంభ్రమమునందు
ప్రియుని కెల్లకాలంబు సంప్రీతిఁగొలుపు
మెలఁగు నిరుగు పొరుగుతోడ కలసిమెలసి.

గుణవంతురాలు మాకోడలంచును గను
సడ్డవారలకెల్లఁ బలుకు సత్త
బంగారమయ్యె మావాని యిల్లాలంచు
స్నేహితతతికి వచించు మామ
అమ్మ కాల్వెట్టిన దాది మాక్షుత్తు చ
ల్లాటెనంచాడు పాలేరుజనము
ఏది కోరినఁగాని లేదంచు నోట క
సరికొట్టదంచాడు నిరుగుపొరుగు

పొట్టగాలినవేళ మోమోటపడక
వేచియుంద్రు సీతమ్మకై బిచ్చగాండ్రు
పండి యొరుగనిచేలు చేఁపని మొదవులు
పెరటఁ గావనిమొక్క కాన్పింప వపుడు.

అయిన.

కలికాలం బిది ధర్మవర్తనముచేఁ గాలుంపు రక్షింపఁ డే
కలికిన్-త్రేతయు ద్వాపరంబు కృత వెన్కంబట్టె-సావిత్రులో
కలలైపోయిరి- మృత్యువెల్లరిని నాఘ్రాణించు- వేలేండ్లగా
కలి ధర్మంబిది - సీతరాముసకు దుష్కాలంబు ప్రాప్తించెపో.

ఒక సంవత్సరమేఁగె నిద్దరకు నత్యుత్కృష్ట సంసారభా
గ్యకలామోదనిమగ్నతం బవలు రేలాగుబ్బునంబుచ్చ- భ
ర్తకు మేహాంపురణంబుపుట్టెఁ గుడిచేతన్, శస్త్రవైద్యమ్ము చే
తకు మించెన్, బయి సన్నిపాత మొక చెంతంజేరెఁ బీడింపఁగన్

తెలతెలవాఱఁగా మలినవస్త్రము లూడ్చి
నాథుని లేపు స్నానమ్ము సేయ
చలువవలువలిచ్చు సాంబ్రాణి పొగవెట్టు
నతిబలమిచ్చు నాహారమిచ్చు
పుండు గడుగువేళ నుండు వైద్యునకు సా
యంబీయు బాధ రానట్టు విసరు
పదముల నొత్తు చెంపల నిమురు జ్వరముఁ
జూచును బతిబాధఁజూచి కుందు

పజ్జనేయుండు నెవ్వేళఁ బనుల మఱచి
సుంత ముట్టదాహారమ్ము - చుట్టములకు
విడువఁగోరదు రోగిని, విశ్రమింప
దింత, రాముకై రాము ప్రార్థించుచుండు.

కాయమ్ము గృసియించెఁ గనులు లొట్టబడియె
వ్యాధి మనోవ్యాధి బతికి సతికి
నడక పూర్తిగఁబోయె నడక తబ్బిబ్బాయె
వ్యాధి మనోవ్యాధిఁ బతికి సతికి
సంధి గన్పించె వాగ్బంధన మేతెంచె
వ్యాధి మనోవ్యాధిఁ బతికి సతికి
నిలుగుడ్డువడియెఁ గనీనిక పైకేఁగె
వ్యాధి మనోవ్యాధిఁ బతికి సతికి

వచ్చె నాయాస మాశ సర్వమునశించె
వ్యాధిచే మనోవ్యాధిచేఁ బతికి సతికి
జీవ మెగసె దేహమ్ము నస్పృహతఁబడియె
వ్యాధిచే మనోవ్యాధిచేఁ బతికి సతికి.

1939 సంవత్సరమున మహాశివరాత్రి యుదయము పది గంటలకు సీతారాముడు దివంగతుఁ డయ్యె.

చూచి మనోహరున్, విగతశోభుని, ప్రాణవిహీను, సీత యా
లోచనశూన్యయై పడె విలుంఠిత సుందరకల్పవల్లియో-
వీచులఁగొట్టఁబడ్డ యరవిందసుమమ్మొ- దివాకరప్రభా
వీచుల నెండి రాలు కరవీరప్రసూనమొ నా ధరాస్థలిన్.

సప్తసంతతి నే విచారమెఱుంగని
తల్లిదండ్రుల యుల్ల మల్లలాడ
చెట్టంతకొడుకిటు గిట్టుట గనుగొన్న
యత్తమామలగుండె వ్రత్తలాయె
ఏడాదికూటికి నేబాధ లెఱుఁగని
పాలేరు మూఁకలు బావురుమనె
అండమై బంగారుకొండయౌ సీతమన్
దిలకించి పొరుగు కన్నీరువెట్టె

పెరటిమొక్కలు వడదెబ్బ ధరణి కొరగె
నడలె నపు డాలమంద లంబా యటంచు
భాతృదుఃఖమ్ము మితిలేని వఱదయాయె
వన్నె విడనాడి ప్రకృతియే చిన్నవోయె.

తన సంసారపు నావ బ్రద్దలయి సంతాపాబ్ధిలో మున్గ నిం
కను చుక్కానొక చేతఁబట్టఁగల భాగ్యంబేమి కన్పింప దే
మని ప్రాణమ్ములనిల్పనౌనొ సతి కాహార మ్మభోజ్యమ్ముగా
గనుపట్టెన్ మరణంబె శ్రేయమని లో గన్పించె నానాఁటికిన్.

ఉన్నదె జీవితమ్మున ప్రయోజనమన్నది యింక - పూర్వపా
పోన్నతి యెన్నిగుట్టలయియున్నదొ యీ భవమందుఁ దీర్ఘ-సం
పన్నత నేమియున్న యది మంగళసూత్రము లేనినాఁడు - నా
కన్నె దలంచు నెమ్మది కకావికలై హృదయమ్ము చిట్లగన్.

హృదయము వ్రక్కలాయె– కురులెక్కడివక్కడతుట్టగట్టె– కెం
బెదవులు వెల్లనాయె–మితిమీఱె విషాదము మోముదమ్మి– వీ
డదు నిముసమ్ము సెజ్జ– నకటా యను నోటికి నంతులేదు–వా
ల్పదు కనురెప్ప–దల్లికిని బల్కదు– చూచును బిచ్చిచూపులన్.

చందురుపూసవెన్నెలల సౌరు కృశింపగ– గాఱుచీఁకటుల్
చిందులుద్రొక్క నేఁటి కిటు సీతమ డెందమునందు– నాశలె
ల్లం దునుమంబడెన్– విధివిలాసమవార్య మెవారికైన– నా
చందురుఁడెన్నఁడీయెడఁ బచారులొనర్పగవచ్చునో కదా.

మాసెను పుట్టముల్–మెడనుమంగళసూత్రముమాయమయ్యె–నా
యాసము హెచ్చె–నెన్నుదుటియందలి కుంకుమబొట్టురాలె–సం
తోసము నిష్క్రమించె– గడుదుర్భరమాయెను జీవితంబె– ప
ద్మాసనుఁ జేలచేసె నిది మంచికొ చెడ్డకొ చెప్పశక్యమే !

ఎందఱి పుట్టుకుంకల భరించి కృశించెను భారతమ్మ– వా
రందఱు సీతవోలె హృదయంబుల నన్నిటి చూఱలాడిరే
యందఱుఁ దల్లిదండ్రులకు నత్తకుమామకు నోటనాల్కలే
యందఱు వాయుభుక్కులయి యబ్దము లిన్ని మనంగఁజాలిరే

ఇనుఁడస్తాంబుధిఁ గ్రుంకె– నంబుజము లెంతే డస్సి కన్మూసె–నిం
గిని పెన్జీకటు లాక్రమించె– శశియున్ క్షీణించి కన్పట్ట డెం
దున,యామంబులు రెండుమూఁడుజనియెన్ దుఃఖంబునంగుందుప
ద్మిని నూరార్పఁగ వేఁగుఁజుక్క పొడిచెం బీరమ్ము తోరమ్ముగా.

మీ కష్టంబులనావ సేరె దరికిన్ మీ యాత్ర సాగింపుఁ డో
కోకద్వంద్వమ! యంచునార్చెఁ గృకవాకుల్ డెందమం దాశ నే
దో కల్పించె, నినుండు ప్రాక్సుదతికిన్ తోషమ్ముఁజేకూర్చె నా
పై కాకంబులు దల్పుఁదట్టె వడి విశ్వంబెల్లఁ గన్విప్పఁగన్.

శ్రీ

పెనుమెత్స మహాయోగిని

11. భక్తిబీజము

మనసు చంచలమ్ము - సతిప్రమాథియుతము -
దృఢము - మిగుల బలీయమ్ము - దీని నిగ్ర
హమ్ము వాయునిరోధకృత్యమ్ము - దుష్క
రమ్ము సంశయశూన్యము ప్రజల కిద్ది. (గీతా నారాయణీయము)

ఐన వైరాగ్యమార్గంబునందు సంయ
తాత్ముఁ డగునుపాయ మభ్యాసమూని
పట్టి బధింపవచ్చు నప్పాడుమనసు
నంచుఁ దెలిపె వివ్వచ్ఛ్వన కచ్యుతుండు.

శ్రద్ధగలదు వాంఛించు సజ్జనపథంబె
గాని చిత్తవృత్తులభ్రాంతిఁ గట్టువడియె
బ్రహ్మమార్గంబునందుండి భ్రష్టుఁడాయె
యోగసిద్ధిపోయె నిఁక నేమున్నదన్న.
పార్థునకు దామోదరుఁడు.

అట్టి వానికి నాశనమంచు నెప్పు
డిహమునందేనిఁ బరమునందేని లేదు
పుణ్యకర్మ్ములేగెడి లోకమునకె వారు
పోవుదురు బహువత్సరము లట నుండ్రు.

తుదిని యోగులనో శ్రీమతుల గృహంబు
నందో శౌచ్యులందో ధీమతాన్వయంబు
నందో జనియింతు రా యోగమందె నిలిచి
సాధనమొనర్చి గాంతురు జయము వారు.

అనుచు బోధించె అందుచే.

భూసురు నింటఁబుట్టి తన పూర్వభవమ్మునఁ - బెండ్లియాడి సం
తోసముగూర్చె భర్తకు - దనూజులు లేరను చింతలేక న
భ్యాసమొనర్చె యోగమును - బ్రహ్మపరిజ్ఞతనందె కొంత - నా
పై సరిపోయె నాయు విటు బ్రహ్మయి యింట జనింప సీతకున్.

మూఁడువంతుల యోగమ్ము పూర్తియౌట
కల్లకపటమెఱుఁగని విఖ్యాతశౌచి
బ్రహ్మయుండౌట - నతిథి నభ్యాగతుల యా
జించుటన్ సీత కీ పునస్సృష్టి గలిగె.

చూడఁగఁ గమ్మవారలు రజోగుణసంభవు - లా రజోగుణం
బేడుగడౌను కామమున కియ్యది పెంపెసఁ క్రోధలోభముల్
మూఁడునుగూడి మానవుల మూర్ఖులఁజేసెడి - నెవ్వరైనఁ బో
రాడఁగలేరు వీని, నటులౌటను సీత కృశించి క్రుంగెడున్.

"ధవుఁ డస్తంగతుడయ్యె - సీత కిక వైధవ్యంబెగా - పద్మసం
భవువ్రాతల్ దెలియంగ శక్యమె - యిఁకన్ బాంధవ్య మేరీతిగా
నవలోకించునొ యీమె జీవితము-సాధ్యంబో యసాధ్యంబొ-తే
ల్ప వశంబేమియుఁగాదు-చూడవలె ప్రాప్తంబెట్లురానున్నదో!"

అనుచుం బెక్కురు పెక్కురీతుల నుపన్యాసంబుఁ గావింప మా
నిని యోచించెను–పైని దారి యెదియున్ లేదాయె–దుఃఖించుచుఁ
దినములఁ బుచ్చుటో–యోగమార్గమున ముక్తిం జెందుటో–ఆత్మహ
త్యను దేహమ్మును వీడుటో–తుదిది సత్యంబౌచుఁ గన్పట్టెడిన్.

దినముల్ వారములు న్నెలల్ గడిచె, నెందే దారి గన్పింపదా
యెను, పానీయము గూడ రోఁత యయిపోయెన్, దేహమెల్లన్ గృశిం
చెను, ప్రాణమ్ములు పోవుటొండె నిలిచెన్, చింతావిశీర్ణాత్మతన్
జనమెల్లన్ విలపింపసాగెను మహాసాధ్విన్ విలోకించుచున్.

ఆపె తలిదండ్రులు

అట్టియెడన్ బెనుమెత్తను
దొట్టిన యొక దండమూడి తోయజబంధున్
బట్టిరి పూర్ణయచౌదరి
గట్టి యతండౌట జనులు గౌరవమిడుటన్.

ఆతనిఁ దోడితెచ్చి గలయంశము బ్రహ్మయ విప్పిచెప్పి చే
యూఁతను గోర, జ్ఞాని యతఁ డూఁకొనె–తండ్రి నినూరడించి – పై
సీతను జేరి– "తల్లి! కడుచిన్నవు చెట్టతనమ్ము వచ్చె నీ
చేఁతను గానిచేత యిది చేసెడిదేమియు లేదు దీనిపై."

"పూఁతమెఱుంగువంటి తనువున్ గృశియింపగఁ జేసి నీవు వి
ఖ్యాతినిఁ గన్న వంశము లూరడిపుచ్చుట చెల్లునమ్మ! సం
పూతగృహమ్ము నీకొఱకుఁ బొక్కుచునున్నది – త్రోసివేయకే
తాత యేదో వచించెనని తల్లినిఁ దండ్రినిఁ జూచి యోర్వుమీ.

జన్మమెత్తినవానికిఁ జావు ధ్రువము
చావునందినవానికి జన్మ తిరము
రెండు నివి యనివార్యమై యుండునమ్మ
వగపుచెందుట వీనికై తగదుతగదు.

పుట్టునకు ముందె మృతిఁగూర్చి భూతతతికి
మూఁడు పంక్తుల వ్రాసియున్నాఁడు నొసట
నెన్నఁడో బ్రహ్మ - భర్త గతించి మరల
బ్రతికి వచ్చునె నీ వెంత వగచుచున్న.

ఒక సావిత్రి గతించినట్టి పతికై యుగ్రాటవిం బ్రేతనా
యకుఁ గీర్తించి జయించెనందు రది సాధ్యంబైన; నే కాంత భ
ర్తకుఁ గాఁపుండదు - దీనిలోనఁ గల సత్యాసత్యముల్ సుంత నీ
విక యోచింపుము చచ్చిపోయిన నరుండెవ్వండు రాఁ డమ్మరో.

మోహమునఁ జిక్కి మానవబుద్ధి యిటుల
వగచునేగాని చచ్చినవానిఁగూర్చి
చావనట్టివాని గుఱించి ప్రాజ్ఞుఁ డెవఁడు
సుంత యోచింపఁ డిసుమంత చింతపడఁడు.

తొంటి పుట్టువలందలి దురితమెల్ల
కర్మయందురు దానిఁ బోకార్పలేము
అంతియేగాదు దాని నీ వనుభవింప
వలయు, ప్రారబ్ధపుం గర్మఫలము పేర.

శాశ్వత మెవ్వరమ్మ! యనుజన్మలు దల్లియుఁ దండ్రి నీవు నీ
విశ్వము వీడిపోవలయు - వెంటను రా రెవరైన - బున్నిదం
బీశ్వరసృష్టియే - యిటు తపింపగఁ జెల్లదు - మానవాళికిన్
శాశ్వతమొక్కటే- పరము- సాధనచేయును దాని నందఁగన్.

నీవ యనిత్యమైనపుడు నీ పతిమాటఁ దలంపనేల పోవునా
డీవెవరో యతం డెవఁడో యెవ్వరెఱుంగరు-మిథ్య సర్వ మిా
భావలయమ్ము మిథ్య-యిఁకఁ బుట్టువుగూర్చియుమిత్తిగూర్చిసం
భావనసేయుమమ్మ- గల మాయ సమస్త మెఱుంగనాయెడిన్.

మానవుఁడు సిన్ను పుట్టంబు మాని వేఱు
క్రొత్తవస్త్రమున్ ధరియించుకొనిడి రీతి
దేహి శిథిలమైపోయిన దేహమూడ్చి
యన్యమౌ నూత్నకాయంబు నందుచుండు.

ఆత్మ, ప్రాణి, దేహి యన్నవన్ని యొకండ
ఆత్మ శాశ్వత మ్మనాది యవ్య
య మవినాశనమ్ము నప్రమాణ మజ మ
వ్యక్త మది యచింత్యమౌను తల్లి.

పూర్వజన్మకర్మను గ్రహింపనేరక
విధినిఁ దిట్టుకెల్ల వెఱ్ఱితనము
చెడ్డకర్మసేయ సిద్ధించు దుఃఖమ్ము
కర్మ మంచిదైనఁ గలుగు సుఖము.

వెతలంబెట్టెడి పూర్వకర్మజఫలంబే జీవి నెవ్వేళ - స
ద్గతులం గోరెడువారు నేర్వవలె నాత్మజ్ఞాన మాధ్యాత్మికో
న్నతమార్గంబునబోయి కర్మఫలమున్ సర్వంబుఁ బోకార్ప నా
పతికై కుందినయంతనే ఫలము సంప్రాప్తింపదమ్మారో!
అనుచు నీతుల ధర్మవాక్యముల నత్యున్నత్యమార్గంబు లె
ల్లను బోధించుచుఁ బోవఁబోవ నొకకాలంబందు గొంతెత్తి పి
ల్లన సీతాంబిక పృచ్ఛసేసెఁ-దనకున్ లభ్యంబె యాధ్యాత్మికం
బని-పూర్ణాఖ్యుఁడు దాన నౌననియె నానందాబ్ధి నోలాడుచున్.

అనంతర మా చౌదరిశ్రేష్ఠుఁ డొకదివ్యంబైన మహూర్త
మాలోచించి, సకలబాంధవజననీజనకసోదరుల నాశీనులంజేసి,
యిష్టదేవతాప్రార్థనానంతరమున సీతమ్మ నుద్దేశించి యిట్లు
లనియె-మాయామేయజగంబున నవ్విరించి సృష్టించిన జీవరాసు
లెల్లను బదినాల్గులక్షల విధంబులు, స్వల్పాతిస్వల్పంబులగు
క్రిములును, దీర్ఘకాయములగు తిమితిమింగిలములు మహా
కాయములగు దంతావళోష్ట్రంబులు సాత్వికములైన కురంగా.
దులు భీకరంబులగు వ్యాఘ్రపంచాననశరభంబులు వాయుచర
భూచర జలచరంబు లెన్నెన్నొకలవు. ఇవియన్నియు నుదర
పోషణార్థంబులు కామోపేతములు - దివ్యజ్ఞానశూన్యములు
మానవు లాధ్యాత్మికజ్ఞానలాభంబున నన్నిటికన్న మిన్నలు.
జ్ఞానములేని మానవుఁడు జంతుసమానుఁడు- భాగ్యభోగ్యసం
తానధనాదులేవియును దా మరణించిననాఁడు వెంటరా
వీ నిజముంగ్రహించి మదినెప్పుడు సత్కృతులందు నిల్పి వి
జ్ఞానసమార్జనాహుతులఁ గాయము వ్రేల్పగనౌ సహోదరీ!

అవకాశం బిసుమంతయుండదు విరోధావేశముల్ మెండు మా
నవజాతిన్, క్రమమైనమార్గమున జ్ఞానంబంది నారాయణున్
స్తవముంజేయుచు నిత్యకృత్యముల సన్మార్గంబునం బోవుచో
నెవ్వఁడైనన్ గడియించు బ్రహ్మపథ మింతేచెప్పు వేదంబులున్.

పరమార్థసాధనం గాలంబుఁబుచ్చక క్షణభంగురములైన కామమోహాలోభంబులం జిక్కి తమ్ముఁ దా నుద్ధరించుకొ౯న లేని మానవు లధఃపతితులై యీ యిహంబుననో సరకంబుననో పూర్వజన్మ దుష్కృతఫలితంబుల ననుభవించుచు మరల మరల జనించుచు మరణించుచు కాలచక్రంబున పరిభ్రమించుచుందురు. అట్లుగాక సత్కర్మల నాచరించుచు నిరంతర భగవద్ధ్యానంబున సంతృప్తినందుచు నవకాశంబున్నపుడెల్ల నిజాత్మం దెలియఁబ్రయత్నింపుము.

ఆత్మయందున సంతుష్టి, యాత్మయందె
తృప్తి, యాత్మయందె నిరతి నందవలయు.
ఆత్మ నుద్ధరింపవలయు నాత్మచేత
ఆత్మ నశియించుచుండ నీ వరయరాదు
ఆత్మయే బంధువగు నాత్మ - కట్టియాత్మ
యే విరోధియు నౌ నాత్మ కెప్పుడైన. గీ. నా.

కావున.

ఎవని యాత్మచే నాత్మ జయింపఁబడునో
వానియాత్మయే యవ్వానిబంధువగు – న
నాత్మునకు వాని "యాత్మయే యహితునటుల
వఱలుచుండును వైరిభావంబుసూని. గీ. నా.

అల్పబుద్ధి కాత్మజ్ఞాన మవగాహనమగునా యని భయ విహ్వలచిత్తవుగాకుము. సూక్ష్మబుద్ధి నీకును నాకు నెల్లరకుం గలదు గాని దానిఁ దెలిసికొని యుపయోగించుట దుష్కరము. పూర్వజన్మసుకృతమున నా ఘనశక్తి నీయందు లీనమై నిద్రాణమై యున్నయది. దాని మేల్కొల్పుము. బుద్ధిని వికసింపఁ జేయుము. నేను పాపిని హీనురాలనని దుఃఖించి నిరాశనందుట, నీయాత్మ యనంత మజరామరణము శుద్ధమని తెలిసికొనలేక పొరపడుటయే. అదియే దుఃఖమునకు మూలకారణము. ఈ నిరాశవీడి యనిత్యము లస్థిరములగు ద్వంద్వములచే గట్టువడక యాద్యంతరహితమగు బ్రహ్మానందమునకై దీక్ష వహింపుము. ఈ పరబ్రహ్మము సర్వ కీటక పక్షి జంతు మానవులయందును గలఁడు. దానిఁ దెలియుట దుష్కరమే! మోక్షాసక్తితో శ్రద్ధాభక్తులతో, వినయవిధేయతలతో కృషి సల్పినఁ దెలియఁ గలవు. ఆ కృషియే దైవసాధనము. అదియే భక్తి. దాని మార్గమే భక్తియోగము. అందు నిమగ్నవగుము. మోక్షమును సాధింపుము. ధన్యవయ్యెదవు. పురుషోత్తమునిఁ జేరెదవు. అదియే యాత్మపరమాత్మైక్యము. అదియే అద్వైతమందలి కీలకము.

ధర "శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధ
న" మను నార్యోక్తి నెంచి మానవుఁ డెవండు
దేహము కృశింపఁజేయఁ డిదియ యిహపర
సాధనకు మూలమాట ప్రశస్తమాట.

దేహామె మూలకారణము దేహికి బ్రహ్మపదమ్ము నేర – సం
దేహాము లేదు–చూడవలె దేహాము శుభ్రతనుండ – భుక్తియున్
దాహాము లెల్లఁ దీర్చవలె– ద్వంద్వములందునఁ జిక్కనీక "యే
కోహారి" దైవమంచు ననుకొన్న శుభంబగు, వీడు కర్మముల్.

ఇన్నిలక్షల జీవరాసుల వీడి యుత్తమ మానవజన్మమెత్తిన
ఫలము కాలమింక వృధాపుచ్చక సంసారదుఃఖముల దూర
మొనర్చి సర్వకల్యాణసంధాయిలో నైక్యమంచుటయే.

ఇటుల హితోపదేశముల నెన్నో వచించి – యనంతభక్తసం
ఘటనల ముచ్చటించి కుతుకంబొనరించ–గతించెఁ గొన్ని,నా
ళ్ళటుపయి సీతయున్ మఱచె నాత్మమనోహర మృత్యుదుఃఖమున్
కటకట యన్నవారల మొగంబున సంతస మయ్యెలూఁగఁగన్.

ఒక యేకాదశి పూర్ణయాహ్వాయుఁ డుప దివ్యోద్దేశముం జెప్పి సీ
తకు నందించెను తెల్లకాగితపు పొత్తంబున్ మషీలేఖినిన్
ప్రకటించెం రఘురామకోటి లిఖియింపన్ దాని 'భద్రాఖ్యకొం
డకుఁ' జేకొంచును పోయి రామునకుఁ గానుక్కంబెట్ట సద్భక్తితో.

యోచించెన్ మది సీత యొక్కనిముసం,బూకొట్టెఁ గావింప, నా
హోచాతుర్యము పూర్ణయాహ్వాయుని దేయంచున్మదిన్మెచ్చె, యా
లోచించెన్ దన భావికార్యమును కేలోన్మెడ్చెన్ గురుండంచు పూ
ర్ణాచార్యుం దలపోసి వ్రాయఁగడఁగెన్ రామాఖ్య వేల్వేలుగన్.

సీతారాముఁడు దన పతి
సీతారామైక్యమంద – చేత లిఖించెన్
సీతారాముల నామము
పూతంబాయెను భవమ్ము పూర్వసుకృతిచే.

కనువిప్పి చూచెనా కనుపించు సున్నుముందు
జానకీరాముల జంటయొకటె
కనుమూసెనో సుంత కలలోనఁ బ్రత్యక్ష
మగును సీతారామ యుగమొకండె
పొత్తంబువిప్పెనా పొత్తపుటపు దానిలో
జానకీరాము నిజాంశమొకఁడె
సుంతయోచించెనా చూపట్టు లిఖితమై
జానకీరాముల చరితమొండె

పూజకై పుష్పసంపత్తిఁ బ్రోవుసేయ
జానకీరామచంద్రులే కానుపింత్రు
ధ్యానమందున రాముఁడే గానమందు
రాముఁడే యన్నియెడలను రామమయమె.

1945 క్రీస్తుశకవత్సరమున వ్రాతముగించి రామకోటితో బంధుకోటి తన్నువెన్నంటిరా బండ్లపై భద్రాద్రికిఁ బ్రయాణమాయె.

అటు సని కాంచె రాముని – మహాఋషివందిత దివ్యనామునిన్
కుటిలదురంతదానవప్రకోపిత భీముని – దుర్నివార సం
పుట జయరామునిన్ భవవిమోచన సోముని – పూర్వజన్మ సం
ఘటన విలుంఠనోద్భవితకాముని – సద్గుణసౌధధామునిన్.

కాంచి నమస్కరించి, కుతుకమ్మునఁ దెచ్చిన రామకోటి పూ
జించి పదాంబుజమ్ముల – భజించెఁ బురాకృతకర్మ వీడ – సే
వించెను కొన్నినాళ్ళ చకితచింతల కాలము వెళ్ళఁబుచ్చి యే
తెంచె కుటుంబమెల్ల జనుదేరఁగ వెంటను రామభక్తుఁడై.

ఐహికభాగ్యభోగములు సాంతములన్న విరక్తి – శూన్య మీ
దేహమటన్న సూక్తి – హరిదేవుఁడ యేకగడన్న భక్తి –లోకస
మ్మోహవిశీర్ణశక్తి – భవమూల విలుంఠనకారణానుర
క్తి స్థితయోగభక్తి – వెలిఁగించె హృదంతరమందు జ్ఞానమున్.

భక్తిపారవశ్యమ్మునఁ బాయుచుండు
నప్పుడపుడు బాహ్యస్మృతి – యంతలోన
స్మృతికి వచ్చి రామా యంచుఁ జీరుచుండు
పతినో, భద్రాద్రిరామునో – బైటపడదు.

గంగాసంగమ మీసడించి, యమునాకౌటిల్యమున్ రోసి, యు
ప్పొంగన్ లేని సరస్వతిన్ విడచి – పోపొమ్మంచుఁ గావేరి చెం
పంగొట్టిడిచి బ్రహ్మపుత్ర నొకక్రేవన్ – గౌతమిం జెండి – కృ
ష్ణాంగౌన్నత్యముగూడ సాగరుఁడు హంసల్ దీవి సౌధమ్ములన్.

కృష్ణాసాగరసంగమస్థలి మహాక్షేత్రమ్ముఁ గావించె శ్రీ
విష్ణుం, డయ్యెడ కేగుదేర నదియొప్పెన్ వేణుగోపాలుఁడౌ
కృష్ణస్వామి పవిత్రతీర్థమగుచున్ - క్రీడింప హంసంబు ల
త్కృష్ణాహస్సుల హంసదీవియయి పొందుం గీర్తి క్షేత్రంబటన్.

సీతమ సంగమస్థలినిఁజేరి జలమ్ముల గ్రుంకులాడి సం
ప్రీతి నమస్కృతుల్ సలిపి - విష్ణుపదాబ్జములందు నిల్పి సం
పూతహృదంబుజమ్ము - నడిప్రొద్దొకయింతయొఱంగు వేళ తా
మాతనుగూడిచేరె తన మందిరమున్ ముదితాంతరంగయై.

నోముల నోచె నెన్నియొ వినూత్న వ్రతంబుల సల్పె నెన్నియో
భూమిగలట్టి తీర్థముల పుణ్యపదంబులఁ జూచె నెన్నియో
నేమియుఁ దృప్తిగాదు - ముదమెవ్వియుఁ గూర్పవు-చెప్పలేని దే
దో మది కల్తవెట్టెడిని తోఁపదు మార్గ మెదాత్మశాంతికై.

పెనుమెత్స మహాయోగిని

iii. బాలయోగిని

ఎనిమిది వత్సరంబులు గతించె భవుం డిహాముందొలంగి – రా
ముని భజియించి భద్రగిరిఁ బూరితెయా యె వసంతయుగ్మ–మా
తనువొనరింపఁగల్గిన వ్రతమ్ములు నోములు పూజ లెన్నియో
దినములు సేసె; సీత కవి దృష్టిని గూర్పవు హేతువేమియో.

వ్రతములు పూజలున్ నరు పురాకృతకర్మల బూదిసేయు – స
త్కృతులకుఁ ద్రోవఁజూపు–గలతీర్థములెల్లను గ్రుంక నవ్వి యా
పతితుల నుద్ధరించును – భవంబు దొలంగునె దాన – గానిచో
గతియెదియంచులోఁదలఁచిగాంచెభవాంతముయోగమందునన్.

ఆపయిఁ దండ్రిఁ జేరి తన యాశయమున్ వివరింప సీత – హే
లాపురిఁజేరి కమ్మలకులప్రభు నప్పన నామధేయు న
ధ్యాపకు యోగమార్గ నిశితామలధీనిధిఁగాంచి తెల్పె సం
తాపము గల్గునట్లు పరితప్తుఁడు బ్రహ్మయ బిడ్డకోరికన్.

వల్లె యని యొప్పి యప్పనాహ్వయుఁడు సేరె
బ్రహ్మయునితోడ పెన్మెత్స పల్లెటూరు
ఆంధ్రదేశంబునన్ కృష్ణయందు దివ్య
మైన దివిసీమ భోగ్యభోగ్యముల భామ.

క్రీ. శ. **1947** సంవత్సరమున నధ్యాపకుఁడు.

మంచి దినంబొక్కటి సరి
కించి, వినాయకుఁ దలంచి కేల్మోడ్చారం
భించెను యమనియమముల గు
ఱించి యవియోగశాస్త్ర లిఖితము లగుటన్.

యోగ మననేమి? అది దేని కుపకరించు?
దాని మార్గంబులెన్ని! సాధ్యమ్మె మనకు!
నన్న ప్రశ్నంబు లుద్భవమౌను పెక్కు-
ర, కవి స్పష్టంబు యోగశాస్త్రంబునందు.

చిత్తవృత్తి నిరోధముం జెప్పినాఁడు
యోగమంచు పతంజలి – యోగమన్న
కర్మలెల్లఁగావించెడి కౌశలమ్మె
నఖిలమందు సమత్వమంచనియె గీత.

ఆత్మ పరమాత్మయందు నైక్యమ్మె సేసి
భవవిమోచనమందుటే ఫలము – యోగ
మార్గములయందు ధ్యానకర్మ హఠ భక్తి
సాంఖ్యములపేర నివి నీకు సాధ్యమమ్మ.

చిన్నతనంబు నీది – పయిచెప్పిన యోగపథంబులందు న
త్యున్నతమైన సాంఖ్య మతిదుష్కర మాచరణమ్మునందు–నే
మున్నుప్రవేశమిత్తు దినమున్ హఠయోగమునందు నీకు – పై
నన్నియు నేర్వవచ్చును యమాదివిధంబుల నాలకింపుమీ.

యమ నియమాసన ప్రాణాయామప్రత్యాహార ధారణ ధ్యాన సమాధు లను పేర యోగాంగము లెన్మిది – వానియందు.

సత్య మస్తేయము దయశౌచంబు బ్రహ్మ
చర్య మార్జవము మితభోజనము ధైర్య
ము, క్షమ సపరిగ్రహ మహింస మున్నగు యమ
ముల ననుసరింపవలయు యోగులు సతమ్ము.

వారిజాక్షులందు వైవాహికములందు
ప్రాణ విత్త మానభంగమందు
శుక్రనీతి దాటి శుద్ధసత్యమె గోరి
పలుకవలయు నిజమె – పలుకవలయు.

ఆటపాటలనేని హాస్యమునకేని
క్షుత్తు బాధించినంగాని చుట్టుముట్టు
నప్పువారకిగాని ప్రాణావసరము
నందెగాని యెవ్వేళ చౌర్యంబు దగదు.

చీమలైనను సర్పవృశ్చికములైన
మృగములైన శార్దూలాది మృగములైన
పౌరులేమైన ఖలులైన చోరులైన
దయకుఁబాత్రులు యోగి నిర్దయుఁడుగాఁడు.

బాహ్యాశౌచ మంతశ్శుచిత్వ మని రెండు
గతులు, వాన - శౌచము కాల్యకరణనిర్వ
హణము, పరిశుభ్రవస్త్రధారణము బాహ్యా
శౌచ మంతశ్శుచ్యాస్తికృసమత యుగము.

మనసుచే వాక్కుచే కాయమునను గాని
సతుల పూరుషున్ పురుషుల సతులు గోర
కుండుటయె బ్రహ్మచర్యంబు - యోగమునకు
వారి యారోగ్యమునకు నాధార మదియు.

వైరియేనైన హితుఁడైన భార్యయైన
తల్లియయిన సుతులయిన తండ్రియైన
పాపియైన సద్గుణ పుణ్యవంతుఁడైన
సమత నెల్లరిఁజూడ నార్జవము తల్లి!

సాధుసుహృదయు పాపిష్ఠిజనములందు
సర్వ్యదాసీనమధ్యస్థులందు మిత్ర
బాంధవులయందు ద్వేషులౌవారియందు
సమతనుండుట యొండె యార్జవము తల్లి.

మెండుగా భుజియించెడి తిండిపోతు
తిండిలేక ముప్పొద్దుపస్తుండువాఁడు
పవలు రేయి నిద్రించెడివాఁడు - సతము
మేలుకొనువాఁడు యోగి గాఁజాలడమ్మ.

కోరికలెల్ల ద్రుంచి సమకూరినదానను దృప్తిఁజెంది యా
హారము రెండుభాగములు నాఁగయి నీరము నొక్కవంతుగా
జేర్చి యొక్కవంతెదియుఁజేర్పక భోజనమందుచో – మితా
హారముగా వచింత్రు మునులందఱు – నియ్యది యాచరింపుమీ

అన్నిటికన్న సౌఖ్యమగునట్టి దహింస – జనంబు లెవ్వరే
మన్ననఁ నిన్ను వారికి భయంబొసఁగూర్చఁగ – తిట్టి కొట్టి యా
పన్నుల సేయఁబోక – పశుపక్షుల మానవకీటకంబు లెం
దున్న దయార్ద్రబుద్ధి నవలోకనసేయఁగఁజెల్లు యోగికిన్.

సౌఖ్యమేయైన మిగుల కష్టంబెయైన
కరడుగట్టెడి చలియైన గాడ్పయైన
ఘోరమృగసన్నిధినయిన కొండనైన
సల్పవలె ధృతి, యోగసాధనము తల్లి !

ఇతరు లిచ్చుదాని పరిగ్రహింపరాదు
తాను యాచించి గైకొన్నదానినైన
వలసినంత యనుభవింపవలయు దాని
కధికమైన చౌర్యము పరిగ్రహము కాదు.

యోగసాధనమందు మహోన్నతగుణ
ము క్షమ, బాధలు కష్టముల్ పోరు లెన్నొ
వచ్చుచుండు బాహ్యాంతరవైరిసమితి
నుండి – యోర్పులేమి విజయ ముండదమ్మ.

ఇంకఁ బదినియమములఁ వచింతు వినుము
తపము జపము సంతోషము దానము మతి
వ్రతము సిద్ధాంతవాక్యశ్రవణము లజ్జ
యీశ్వరుని పూజ యాస్తిక్య మివియ తల్లి.

సాత్త్వికము రాజసము తామసమ్మటంచు
తపసునుంగూర్చి మూఁడువిధాలఁ బల్కె
గీత వేదోక్తకర్మలచేత నీదు
తనువు కృశియింపఁజేయు టే తపమనంగ.

అదియు శారీరికము వాఙ్మయంబు మాన
సికము నా మూఁడురీతులఁ జెప్పుచుంద్రు
బ్రహ్మచర్యము శుచి ఋజువర్తనమ్ము
దైవపూజ శారీరిక తపము తల్లి.

వేదవేదాంగపఠన ముద్వేగరహిత
మయిన సత్యప్రియములు వాఙ్మయతపంబు
లాత్మనిగ్రహ మౌన సౌమ్యత్వ శుద్ధ
భావములు మానసికమా తపమ్ము లండ్రు.

యుక్తుఁడై ఫలమందు నాసక్తి వీడి
శ్రద్ధసేయు తపమ్మొండె సాత్త్వికమ్ము
చంచలము నస్థిరము దంభసంయుతమ్ము
సత్కారణవాంచితమ్ము రాజసతపమ్ము.

ఆత్మకుం బీడ చేకూర్చునట్టి పనులు
పరులకున్ హింస సమకూర్చుపనులు గట్టి
పట్టుదలచేత గావించునట్టి పనులు
తామస తపమ్ములందురు తారు మునులు.

వేదవేదాంగములనెల్ల విశ్వసించి
మంత్రపఠనసాధన్ము సేయుట మహితజపము –
ఏది లభియించఁ దానితోఁ దృప్తినందు
నాత్మసంతుష్టి సంతోషమంద్రు బిడ్డ! –

దానమైనను మూఁడువిధమ్ము లండ్రు
దేశ కాల పాత్రమ్ములఁ దెలిసి ప్రత్యు
పకృతిఁ గావింపఁజాలని వారికొఱకు
సలుపు దానమ్ము నిజమైన సాత్త్వికమ్ము.

ప్రత్యుపకృతిఁగోరి ఫలమ్ముఁ బడయనెంచి
మదిని క్లేశమ్ముతో నిచ్చునదియు రాజ
సమ్ము దేశకాలరహితతా సత్కృతావ
మానమునఁ జేయునదియు తామసము తల్లి.

ప్రియత వైదికక్రియల వర్తించుచు మది
నిత్యనైమిత్తికక్రియానేకములను
వేదయుక్త విధి నిషేధ విధము లెఱిఁగి
వానిఁ గావించుచుంటయే వ్రతము తల్లి.

కల శ్రుతిస్మృతుల పురాణములను విశ్వ
సించి ఈశ్వరు నమ్ము - టాస్తిక్య, మతని
పూజఁ గావింప నీశ్వరపూజనమ్ము
యోగవుఁగొలికిపూసలై యుండు నివ్వి.

ధర్మబద్ధముగాని వ్రతములఁ గర్మ
లం బ్రవేశింప సిగ్గిల లజ్జయంత్రు
వేదవేదాంగముల్ పురాణాదు లేవి
బలుకు సిద్ధాంత కావ్యశ్రవణము లివ్వి.

వాఙ్మనఃకాయములచే నెవారు వీని
నెల్లవేళలఁ బాలింత్రు, తల్లి! వార
లచిరకాలమ్మునందె సంయములుగాఁ గ
లారు మనసు బంధింపఁగలారు తుదిని.

తల్లీ యియ్యవి యోగబీజములు శ్రద్ధన్ వీనిఁ బాటింపుచో
ముల్లోకంబుల నడ్డులేదెవరికిన్ మూనాళ్లలో యోగమే
తెల్లంబౌఁ బయి సప్తసిద్ధులును సిద్ధించున్ సతించున్ భవం
బెల్లన్ బ్రహ్మపదంబు లభ్యమగు నింకేముండు నామీఁదటన్.

అఱువదిదినాలఁ బండు ధాన్యంబు యవలు
గోధుమలు పెస లాజ్యమ్ము క్షీర దివ్య
నీరములు వెన్నయుం బంచదార తేనె
పంచశాకముల్ కలకండ మంచిసొంటి
చేతిపొట్లు భోజ్యమ్ములు సిద్ధులకును.

పుష్టి నొసగూర్చు ధాతుప్రపోషణమ్ము
నిచ్చు మధురపదార్థముల్ స్నిగ్ధములు మ
నోభిరామరుచ్యంబులు యతికి నొఁడు
భోజ్యములు, దదన్యమ్ములు ముట్టరాదు.

చేదు కార ముప్పు పులుసు చేప మాంస
ముం జెరుఁగు మజ్జిగ తిలలు పులిసినట్టి
కొ[illegible]గుసీ [illegible]సుకూరలు తెల్ల [illegible]
పం డ్లు లవ లుల్లి యింగువల్ వలదు [illegible].

వండి చల్లార్చి వెండియు వండినట్టి
వంటకము లత్యుష్ణ-సముల్ పనికిరావు
ఆళ్లు జొన్నలు నీచధాన్యమ్ములైన
నెట్టి తీక్ష్ణవస్తువులైన ముట్టరాదు.

దుష్టజనసహవాసమ్ము ధూమపాన
ము, రతి వేకువస్నానంబు నిరతమున్ ప్ర
యాణమున్ సేయుట యుపవాసాదు లెవియుఁ
బూనరాదు యోగాభ్యాసమునకు ముందు.

బుడుతఁడైన మిక్కిలి ముదుకఁడైన
రోగియైన దుర్బలుఁడైన యోగబుద్ధి
శ్రద్ధ నభ్యాసముంజేయ జను నటంచు
సత్యదూర మీమాట - వాస్తవము వినుము.

యువకు లారోగ్యవంతులు యోగశాస్త్ర
పరిచితుల్ నల్బదేండ్ల పైఁబడనివారు
నేర్వవలయుఁ గురుముఖతనే తదన్య
మెద్దియైనఁ గష్టమ్ముల నిడును వారి.

శాస్త్రపఠనముగాని కాషాయవస్త్ర
ధారణముగాని యోగకథనముగాని
యెవని యోగి గావింపఁబో విష్టసిద్ధి
గలుగు నీకు యోగాభ్యాసకలన సౌంజ్ఞ.

జనసాంగత్య మధిక భో
జన మాయాస మొనగూర్చు శ్రమ చపలత్వం
బల నియత నియమగ్రహణం
బు నుపన్యాసములు శాత్రవులు యోగులకున్.

ప్రాతఃకాల శీతలోదకస్నానములు రాత్రిభోజనము ఏక భుక్తముపవాసము ఫలపర్ణభక్షణములు నియమగ్రహణములు యోగాభ్యాసమునకు విరోధులు.

తత్త్వమున కొంతజ్ఞాన ముత్సాహము, దృఢ
నిశ్చయము సాహసము ధైర్యనిశిత మఖిల
మనుజసంగపరిత్యాగమనిన యాఱు
నుపకరించెడి మిత్రులై యోగమందు

యోగతృతీయాంగమైన యాసనము హఠయోగప్రాధాన్యము. చతురశీత్యాసనములలో వసిష్ఠాదిమహర్షులు మత్స్యేంద్రాదియోగులు జనకాదిరాజర్షులు హర్షించినవి నాలుగు. ఈ యోగాసనాదులకు ముందు, దానికి యోగ్యస్థానము మఠ లక్షణ మాసనప్రయోజనము నెఱుంగు టావశ్యకము.

సంతతరాజ్యవైభవము చారుసుభిక్షము ధర్మరక్తి ని
ష్చింతనుగుప్తపాలకుల క్షేత్రములందు ధనుఃప్రయోగప
ర్యంత శిలాగ్నినీరరహితావని గష్టములేమి లేని యే
కాంతమఠస్థలమందు మునికాండము లుండగనౌను సోదరీ.

ద్వార మొకండు చిన్నది-గవాక్షము లేనిది - యొట్టి జంతుసం
చారముగాని లేనిది - విశాలముగానిది యెత్తుపల్లముల్
చేరని నేలగల్గినది - చెంతను బావియు ముందువేది ప్రా
కారము చుట్టునున్నయదిగా మఠ ముండవలెన్ సహోదరీ.

గోమయసాంద్రలిప్తమతి గుప్తముసైన మఠమ్మునందు చిం
తామమకారశూన్యత సతంబు వసించి గురూపదేశ బో
ధామృతమార్గగామియయి తానొక యోగను నభ్యసింపనౌ
నీమముతో, దదన్యము మనీషులు సుంత దలంపరాదు సూ.

స్థైర్యారోగ్యాంగలాఘవసిద్ధిలు యాసనప్రయోజనము.
ఇంక చతురశీత్యాసనముల పేరులు వినుము:

స్వస్తిక, గోముఖ, వీర, కూర్మ కుక్కుటోత్తాన, ధను మత్స్యేంద్ర పశ్చిమతాన మయూర శవ సిద్ధ పద్మ సింహ భద్ర

సుఖ (మత్స్యేంద్ర మతాంతర) సిద్ధలు, అర్ధపద్మ మత్స్యేంద్ర పద్మలు, గోరక్ష స్థితోత్థితవివేకలు) స్థిరక్షేమ (వామదక్షిణ) శాఖలు, వామదక్షిణ పానాపానాసనలు ఉత్కటి ఉత్కట బద్ధయోని పవనముక్త (మండూక ఉత్తానమండూకలు) వామ దక్షిణపాదపవనముక్తలు గర్భపానాపానసహాన ద్విపాద సిర భైరవ టిట్టిభ అంగుష్ఠ (వామదక్షిణలు) పాదహస్తాన గ్రంధిభేదన (వామదక్షిణవక్రలు) వామదక్షిణజానులు పార్శ్వ పర్వాత ప్రౌఢ కోకిల ఆనందమందిర ఖంజన వాతాయాన ఖంజ పీడన పవన నిశ్వాస త్రిష్టంఖ అగ్నిపాక పూర్ణపాక వామదక్షిణ పాదలు కపాల అర్ధముక్తహస్త హస్తవృషలు ఏకపాదవృక్ష తాడన ఊర్ధ్వసంయుక్తపాద ఊర్ధ్వపద్మ ఆధ్యాజ్యోష్టిక శలభ ఉపధ ఉష్ట్రభుజంగ (వామదక్షిణార్ధపాదలు వామదక్షిణభుజలు వామదక్షిణసిద్ధలు వామదక్షిణహస్తచతుష్కోణాలు గగనస్పర్శన ద్విపాదపార్శ్వ సర్వాంగాసన వామశ్వాసగమన దక్షిణశ్వాస గమన (దక్షిణపాదధీరవామపాదధీరలు దక్షిణ వామపాదపవ నలు దక్షిణవామహస్తభయంకరలు కార్ముకధనుష ఊర్ధ్వదమ చక్రహంస అర్ధశివ వామహస్తభుజ దక్షిణహస్తభుజ హస్త భుజ పూర్ణపాదత్రికోణ వామత్రికోణ దక్షిణత్రికోణ దక్షిణ పాదత్రికోణ వామపాదత్రికోణ పూర్వోత్తర్కయోగనిద్ర వామ తర్కదక్షిణతర్క కూర్మ అర్ధకూర్మ ఉత్తానకూర్మ దృఢాసన దక్షిణాసన వామాసన దక్షిణచతుర్ధాంశ పాద వామ చతుర్ధాంశ పాద దక్షిణపాదసిర వామపాదసిర గోలభేకనము లనునవి. ఇందు ప్రాణాయామమునకు పద్మసిద్ధసుఖ స్వస్తికలు ముఖ్య ములు.

యమనియమము లెవ్వారలకైన సమమె
మఠము మాత్ర మరణ్యాసీమలను కొండ
గుహలను నదీతటమ్ములఁగూర్చ సాధ్య
రహితవహాట నీదు గృహాంతరమున నిలిపి.

గది యొకటి నాల్గువైపుల గాలిరాని
యటుల నిర్మించి దానికి స్వల్పమార్గ
[illegible] నొక [illegible]వ్వుంచి యాసనమ్ము గదిమధ్య
నుంచవచ్చు, బోషాణమును నుపకరించు.

ప్రథమ మందాసనముల సర్వంబు నేర్వ
వలయు నెంపకవృష్టుల మూలబంధములను
దెలిసి వెనుక ప్రాణాయామకలన మెఱుఁగ
నీ యభిమతమ్ము సాధింపనేర్తువమ్మ.

ఇటుల వచించి, యాసనముల శేవధి వేయఁగ నానా పాపి కొన్నిటిఁ, జనె నప్పనాహ్వయుఁడు హేలకు, సీతయు నభ్యసించె నన్నిటిఁ గడుకొద్దికాలమున, నేర్చె మఱింకఁ గొన్ని—యొజ్జ యెప్పటివలె నేగుదేరఁ గనుపట్టె సముంచితదీక్ష సీతలో.

పలువురు గ్రామవాసులు స్వబాంధవులుం బరికింప సీత నిశ్చలనియమంబుతోఁ దగఁ జక్కఁగ నిర్వదియెన్మిదాసనంబుల నిపుణత్వమున్, గురువుముక్కున ప్రేలిడిచూడఁజూపెఁ, గాంతలు సహితమ్ము యోగసమతన్ మగవారికిఁ దీసిపోదురే.

అప్పన చెప్పె నాఁడు ప్రజలందఱ ముందట సీత యోగవుం
గుప్ప-ప్రవర్తనంబు గడుగొప్ప-జయించును వెన్నతిప్ప - యే
ముప్పును లేక సాంఖ్యపథముం బయనించెడు నెల్లరొప్ప - నె
ల్లప్పుడు దివ్యతేజమును నాహుతిసేయును చొప్పదోసముల్.

అంతియకాదు భావిఁ దనయద్భుతమైన మహాత్తుఁజూపు - దే
హాంతరమందు వెల్వడు ననన్యసుగంధవితానపంక్తి - యిం
కెంతయొ శక్తియున్నయది యీపెవశమ్మన - నీమెకింక జ
న్మాంతరమంచు లేదు మరణంబయినన్ లభియింపఁ బోదిఁకన్.

కొద్దికాలముననే యీమె సహస్రారమునుండి యమృతము మీకుఁ జూపింపఁగలదు. తల్లిదండ్రుల జన్మము ధన్యము. అని చెప్పి గురుం డేలూరున కేగె.

ఎనుబదినాలుగాసనము లెల్ల శ్రమించి గ్రహించి తాన వై
చెను బ్రజమోదమంద, నతిచిత్రమటంచును పెద్దలాడ - పెం
చిన తలిదండ్రు లాపె వగ చిత్రముగా బరికించి సంతసం
బును గొనె, కొద్దికాలమటు బుద్బుదమటులనేగె నావయిన్.

పూర్వజన్మల పాపముల్ పలాయనమయ్యె
నాఁటి సత్కృతులు మిన్నంటఁజొచ్చె
వస్తునిత్యానిత్యభావమ్ము స్ఫుటమాయె
స్వస్వరూపజ్ఞాన పరిధి మించె

మోహంభయవిచారముల్ తు త్తినియలాయెఁ
బరమాత్మపై దృఢభ క్తి గలిగ
సంసారవున్ మిథ్య సర్వమ్ము గన్పట్టెఁ
బతిమీఁది వగ పటాపంచలాయె

కర్మబంధములు విడినకతన, భావ
మందు నిత్యసత్సంకల్ప మబ్బుకతన
క్రోధరాగవిద్వేషముల్ గూలుకతన
దివ్యశ క్తి గలుగ జ్ఞానదీపమబ్బ.

తొలిబీజంబులు పూర్ణయ్యావధాయుని సుద్దుల్–రామసంకీర్తనం
బులు లేమొల్కలు, నవ్యనాఖ్యకథనంబుల్ చెట్లు యోగాసనం
బులు పత్రంబులు ప్రాణశిక్షణము పూవుల్ నిర్వికల్పమ్ము కా
యలుగా విందు లభించెఁ సీతమకు బ్రహ్మజ్ఞానపుం దోఁటలో.

తనివిం జెందని దేహగేహమున నాత్మజ్ఞాన దీపమ్ము ని
ల్పెను పూర్ణయ్య పురాకృతాఘతమముల్ విచ్ఛిన్నమైపోయె నా
త్మ నిరాలంబ నిరూపణంబచట నాద్యంతమ్ముఁ జూపట్టె – న
వ్యన యోగాసన తైలధారలబలం బా దివ్వె వెల్గింపఁగన్.

క్రీ. శ. 1948 వ డిశంబరుమాసమున 15 వ దినంబున

సతి రంగమ్మ యిహమ్ము వీడ, నిజయోషాజ్ఞానార్థమ్ము దా
ప్రతిసంవత్సర మెల్లరంబిలిచి విద్వత్పూజ గావించు స
న్మతి, నప్పన్న ప్రసిద్ధభక్తిమహిమన్ మన్నించి మాటాడఁగా
సతి సీతమ్మను గోరె నాఁడతఁడు సత్సంకల్పమై యుండుటన్.

పశ్చిమగోదావరీమండల మాండలికేతర గ్రామములనుండి యేతేరిన గురుబంధుచ్ఛాత్రు లొకవంకను, ఆహ్వానమున నేతేరిన బ్రహ్మీయ కుటుంబబంధుమిత్రు లొకప్రక్కను, హేలాపురీ విద్వజ్జనంబు మఱియొక సభాంగణమునను నాసీనులై వీక్షింప, తత్సభామాండలికకరగ్రాహి యగ్రాసనాధిపత్యము వహింప, తత్సభాశ్రేణి వామభాగంబునను ప్రభుత్వమాండలిక వైద్యాధిపతి దక్షిణభాగమున నుండ, సభోన్నతస్థానమున నిలఁబడి సీతమ్మ యిట్లుపన్యసింపఁ దొడఁగె.

ఓ సభాసదులార ! నా యోపినంత
నే నెఱిఁగినంత వచియింతు - నేను పిన్న
దాన విద్యావిహీనను - తగిన శక్తి
లేనిదాన ప్రేమ నిది యాలింపరయ్య.

భారతదేశ మెల్ల మనవార లెఱింగినదే కదా - మహా
భారత మెల్లవారలును పారణ సేసినదే కదా - యిఁకె
వ్వారికి హైందవోన్నతిని భారత భక్తి గుఱించి చెప్పనౌ
తీరని భారమైన గురుదేవుని పల్కులు మీఱ శక్యమా.

రామాయణ గ్రంథరచనలో వాల్మీకి
భక్తిబీజము లుంచె భరతభూమిన
భాగవతపురాణ పఠనలో పోతన
నార్ద్రిస్తునేసె భక్త్యంకురములు
భద్రాద్రిరామ కైవారమ్ము పేరిట
గోషన పెంచె నా కొద్దిమొలక
మును గీతగోవింద మనుపేరఁ బోషించి
జయదేవుఁ డోమె వృక్షమ్ము సుంత

నారదుడు శంకరుడు కబీరు లాది
భక్తవరు లెందఱో దానిఫలము గొనిరి
భక్తి నెఱుఁగని నరుఁడు విశ్వమున లేఁడు
భారతీయుఁడైన మఱి యెవ్వండునైన.

భక్తి పథం బతిసులభము
ముక్తి వడయ సాధనంబు ముల్లోకములన్
భక్తియు నొక యోగం బా
సక్తిని సాధింపరయ్య సభ్యులు మీరల్.

యోగమార్గమ్ములన్ భక్తియోగ మొకటి
జ్ఞానమార్గమ్ము కర్మయోగమ్ము ధ్యాన
పథము హఠయోగమంచు నాపైనిగలవు
ఏదయినఁగాని ముక్తి మీ కీయఁగలదు.

పలుకవలె సత్య మొక్కటె, వలదు హింస,
బ్రహ్మచర్యమ్ము ముఖ్యమ్ము, పరునిసొత్తు
ముట్టరాదు, చేయుఁడి మితభోజనమ్ము
శుచిగ నుండు డెల్లరి దయఁజూడవలయు.

దానమీయుఁడీ బీదసాదలకు, జపము
తపము సేయుఁడు సంతోష మెపుడు వలయు
దేవుఁ డున్నాఁడు, లేఁడన్న తెగులు తగదు
విశ్వసింపవలె పురాణ వేదములను.

బాహ్యశౌచ మంతశ్శుద్ధి పట్టునటెడి
నాయురారోగ్యములుగల్గు మాయదొలఁగు
చివర, హఠయోగ మభ్యసించెదరయేని –
యోగమార్గమ్మె ముక్తి, వేఱొండులేదు.

సంతసమొందెనిల్చును విచారములెల్లఁ నృశించు, మీదు దే
హాంతరమందు వెల్వడు నవాబ్జసుగంధపరీమళంబు మే
ధోంతరసీమనున్న యమృతంబు స్రవించెడినోట – నన్న ని
ర్ఘాంతముతో సదస్యులు పకాపక నవ్విరి సీత నయ్యెడన్.

అంత

సీతమనుండి వెల్వడె విచిత్రసుగంధసమీరబాలసం
ఘాతము, సర్వసభ్యులకు గౌరవమంతజనించెఁ బై సభా
నేతకు వాయి వెల్వడు పునీతవినూత్నఘనామృతంబు దాఁ
జేత నొసంగె సీతమ, రుచింగని హర్షమునందె నాతఁడున్.

కరతాళధ్వను లెగ సం
బరమంటె, సభాధినేత బ్రహ్మానందం
బొరయఁగ సభికులతో నని
నిరుపమయౌ బాలయోగిని యనుచుఁ బ్రీతిన్.

జయ జయ బాలయోగిని ! విషాదవిలుంఠన కార్యదక్షిణీ !
జయజయ బాలయోగిని ! తుషారవికాసయశోవిలాసినీ !
జయజయ బాలయోగిని! ప్రశాంతమనోహర మోక్షదాయినీ!
జయజయ బాలయోగిని ! విశాలహృదంబుజమానినీమణీ !

అనుచు హేలాపురీ సభ్యు లఱచునంత
హర్షముం బొందె నప్పనాహ్వాయుఁడు – దల్లి
దండ్రుల సహోదరులఁ జేరి ధన్యవాద
ముల వచించి కరగ్రాహిపురికి వెడలె.

ఆపయి నచ్చటనున్న జనములో.

పెనుమెత్న బాలయోగిని చక్కనౌ నుప
న్యాసంబుఁ గావించె ననెడివారు
మల్లికాసుమగంధ మెల్లెడ వ్యాపించె
నామె నిల్చినచోట ననెడివారు
మెదడునందున్న యమృతము వెలికిఁదెచ్చి
యందఱి కిచ్చెనం చనెడివారు
వదనమందుండి దివ్యప్రభల్ వెల్వడఁ
గనులఁ జీకటిగ్రమ్మె ననెడివారు

అట్టి భాగ్యమ్ము మనకబ్బ దనెడివారు
మనదు జన్మ సఫలమాయె ననెడివారు
పాపములు నశించె నటంచు బలుకువారు
గాంగ నూరూర సీత ప్రఖ్యాతి యెసంగ.

శ్రీ

పెనుమెత్స మహాయోగిని

iv. సదాయోగిని

సంయములకుఁగాదె సాత్త్వికాహారంబు
నా, రుచులెల్లఁ బోనాడవిడిచె
పేదకులేని యామోదమా తనకంచు
నేకభుక్తయగుచు నేలఁబండె
బీదయే దైవంబు నా దయ నన్నదా
నమ్ముతో వస్త్రదానమ్ము సేసె
హరి యొక్కఁడే భవహరుఁడంచు గీత నా
రాధించె మదిని నిరంతరమ్ము

ప్రాణములు వాయుభుక్తి నిల్వఁగలవంచు
మూఁడునాళ్లపై నొకపూఁట భోజనమ్ము
సలిపె - వయివారమున కొక్కసారి చేసె
నంత్యమందున మానె నయ్యదియుఁ గూడ.

ఫలము లొండె భుజించె నాపైని - కొంత
కాలమేఁగ నీరముల నాఁకలి నడంచె
నదియు మానెను గొన్నాళ్లపిదప - గాలి
యొండె తిండిగా జీవించుచుండెఁ దుదిని.

భోజనముతోడ నీరమ్ము ముట్టకుంట
కాలకృత్యముల్ సేయు నక్కఱయె పోయె
వాయుభక్షణమైనఁ గావలసినంత
లేదు — కాలమెల్ల సమాధి గడపుచుంట.

మండువాలోగిటనుండిన నొక గది
గోడల సున్నమ్ము గొట్టి — నేల
గోమయలిప్త శోభామయ మొనరించి
ద్వారమ్ము కొద్ది రంధ్రమ్ము సేసి
సాలిపురువుల మశక...లు స్నల్లుల
రాసిక నూడ్చి మార్గములఁ బూడ్చి
సాంబ్రాణి, గుగ్గలసౌగంధముం జేర్చి
యగరువత్తుల నచ్చటచట నిలిపి

పొడవు రెండడుగులు వెడ ల్పొకటియు నర-
యంగుళం బెత్తుగల పీట నం దమర్చి
యెత్తు పల్లమ్ము గాకుండ — నిట్రితోలు
దర్భపీఠిపైనుంచి వస్త్రంబు పఱవ.

అందు గూర్చుండె సీత పద్మాసనమున
కాయకంఠశీర్షమ్ములు గదలనీక
సమముగ నిల్పి — మనసు నిశ్చల మొనర్చి
ఇష్టదేవతకుం జేతులెత్తి మ్రొక్కె.

దిశలు పరికింపఁబోక, తదీయదృష్టి
నిలిపి నాసాగ్రమందు, నిశ్చల మొనర్చి,
మూఁడుతఱులఁ బ్రాణాయామముం బొనర్ప
సాహసించెను సీతమసాధ్వి యపుడు.

చిత్తశుద్ధిని దన కుడిచేతి బొటన
వ్రేలఁ గుడిముక్కు రంధ్రమ్ము బిగియఁబట్టి
యెడను ముకుబెజ్జమున గాలినెల్ల నెమ్మ
దిగను లోఁబీల్చె నూపిరితిత్తు లుబ్బ.

శక్తికొలఁది లోఁగొన్న శ్వాసమ్ము నిలిపి
పూర్వవిధి కుడిరంధ్రమ్ము బొటనవ్రేల
బిగియఁబట్టి నెడమ ముకుబెజ్జమునను
మెల్లమెల్లఁగ వెడలించె నెల్లగాలి.

గాలి లోనఁబీల్చుట పూరకం బటంచు
గాలి విడిచిపెట్టుట రేచకం బటంచు
గాలి లోననిలుపఁ గుంభకం బటంచు
నన్నిగూడ ప్రాణాయామమంద్రు మునులు.

ప్రీతి, పూరక కుంభక రేచకములు
మూఁడుమాసముల్ గావించె – నాడి శుద్ధి
యయ్యె – దేహమ్ము లాఘవమయ్యె – ప్రజ్వ
రిల్లె యోగాగ్ని చిక్కె శరీరమెల్ల.

కారణజన్మ సీత; యవకాశము సిక్కెను నేఁటి కిట్లు సా
ధారణవంశమందు నవతారమునెత్తి గ్రహింప యోగపున్
సారమునెల్ల - చెడ్డయును సంభవమాయెడి మంచికన్న సం
సారులమాట నిక్కువము మానిని మానవజీవితంబునన్.

యోగసిద్ధి లభించె - వాయువు తదిష్ట
రీతి నవ్వేళ నిలుపనేరిచె – పయి నోన
గూడ నామెకు కేవల కుంభకమ్ము
పూరకము లేక రేచకము గనరాక.

యోగపుతాలమందు నవయోగిని మున్ముదటన్ భరించె స్వే
దాగమ మాపయిన్ జెమట తైలమురీతిని రుద్దె దేహపున్
భాగములందు – యోగపరిపక్వదశన్ గనుపింపదాయె స్వే
దాగమ మింతయేని – జడతాల్పుల కేవి యసాధ్యమౌ నిలన్.

వాయువు మెల్లమెల్లఁగ నపారముగా భరియింప లోన ద
త్కాయము గంపమంది వడఁకం దొడఁగెన్ విపరీతరీతి – నా
పై యతిలాఘవంబగుచుఁ బర్విడె కష్టవిధాన – నింక నా
వాయువు గొంతఁబిల్చె నటుపై నెగిసెన్ బులుగట్లు నింటిలో.

సర్వవిఘ్నవిదూరమ్ము సకలదోష
నాశనకర మోంకారమంత్రమ్ము– సీత
పూని కేవల కుంభకమున జపించె
ప్రతిదినమ్మును నాల్గుకాలమ్ము లందు.

ఇంద్రియార్థమ్ము లాసించు నింద్రియములఁ
గదలనీక, కేవల కుంభకమ్ము నందు
ప్రాణము నిడి, ప్రత్యాహారఫలము వడసె
యోగసాధన మధ్యముం దొక్కినాఁడు.

కురుమద్దాలి యటన్న గ్రామమున లోకుల్ మెచ్చ బం
దరు రస్తాయి నిల్చె నాశ్రమము – వందల్ వేలు వీక్షింప వ
త్తురు నిత్యమ్ము – తదీయదర్శనమునం దొల్లింటి పాపమ్ము లా
విరియై పోవునటంచుఁ దండ్రి కిది తెల్పెన్ సీత యుత్కంఠతో.

పంచమజాతిఁ బుట్టి విభవమ్ము సమస్తము రోసి దేహపున్
వాంఛలఁ ద్రెంచి మృత్యుజననమ్ముల మిథ్య గ్రహించి భావి యో
చించి యనాథనాథుఁ నొక చిన్మయు నీశ్వరునందుఁ గాంచి కా
మించి భజించె పిచ్చను శ్రమించి గ్రహించెను మోక్షధామమున్.

ప్రజలం జేర్చు నిరంతరం బచట శ్రీరామావధూతాఖ్య భా
వజసౌఖ్యంబులు బుద్బుదంబు లిహముప్రాశస్త్య మీ దేహమై
నజగంబందు నశాశ్వతంబ యొక మూనాత్మైన జీవింపఁ బో
దు జనం బిట్టి దలంచి యుబ్బదగునా ధూర్తాత్ములం జాడడిన్

ఎందఱో భూమిదేవులు మఱెందఱో క్షత్రియ వైశ్య శూద్రు లిం
కెందఱో రైతుబిడ్డలు భజింపగ, నున్నతరాజసేవకుల్
కొందఱు నిత్యదర్శనము గోరి వసింపఁగ, దేవదూత యం
చందఱుఁ బల్కు పిచ్చమ యహర్నిశలుం బ్రజ దిద్దు నచ్చటన్.

ఏనొకసారిపోయి జగదీశ్వరి పిచ్చమఁ జూచివత్తు – నే
నైదెన గురూపదేశమని యామె వచించిన దాని శీర్షమం
దూని మదీయజీవితము యోగిసఫస్మున నుంతు – దివ్యమా
ర్గానలమందు పాపనిచయంబు సమస్తము బూదిసేసెదన్.

అనుచు బాలయోగిని స్వీయ జనకుతోడఁ
బలికె – నంతగృహిణిఁ గొంచు బ్రహ్మయాహ్వ
యుండు సేర్చెను సీతమ బండిలోన
నేశ్రమయు లేకయే పిచ్చమాశ్రమంబు.

డాబాయొక్కటి దానిపైని గది గోడల్ లేకయే దొడ్డి యం
దే బీరమ్మును లేని ఛాత్రులు సదానిర్వస్త్రులై వారికే
దో బోధించుచు నున్నతాసనమునం దున్నట్టి వృద్ధావధూ
తా బాలాంబిక గాంచి సీత పదపద్మంబందు వ్రాలెన్ వెసన్.

అచ్చెరువందె పిచ్చమ – ముఖాంచిత దివ్యవినూత్నకాంతికిన్,
మెచ్చె దదీయనిష్ఠకు, నిమీలిత దివ్యదయార్ద్రదృష్టికిన్
ముచ్చటల్ జనించె,నరమోడ్పు కనుంగవ హర్షబాష్పముల్
హెచ్చె,ప్రకంపితాంగ యయి యేమొ వచించెను సీతమెల్లగన్.

దివ్యసమాధినున్న పరదేవత మెల్లగఁ గన్నువిచ్చి వా
స్తవ్య కథావిధాన ఫలితమ్ము నెఱింగి వచించె "బిడ్డ! సం
స్తవ్యము నీదుమార్గము విషాదకుఠారము ముక్తిమార్గ సం
భావ్యము పూర్వపాతకనివారణమార్గము జన్మశూన్యమున్.

వదలఁబోకుమమ్మ యిది పండినవారలకు న్లభింపఁబో
నిది సులభమ్ముగాఁ దొఱికె నీకు సమాధిని గోరివచ్చి తీ
వదియు లభించు సత్వరమె-యైన మదాశ్రమమందు నుండి కొ
న్నిదినము లద్దినేయఁదగునే తనయా! నవబాల యోగినీ.

పండెను నీదుజన్మ మిఁక భావిభవంబులు లేవు నీకు – నీ
వుండిన యిల్లు వీడి యటనున్న మఠౌకగృహంబునందు వే
ఱొండుగ దీన్ సృజించి యటనుండుము యోగసమాధియందు బ్ర
హ్మాండము విచ్చినన్ గనుల నయ్యది చూడకు మేలుగలైడిన్.

నా యుపదేశమును గొంత వినుము. మనస్సు కామ క్రోధ లోభ మోహ మదమాత్సర్యాది షడ్గుణంబులఁ జిక్కి దుఃఖమయభోగంబుల సుఖంబులుగా భావించి సంసారసముద్రమునఁ బడి యజ్ఞానముచేఁ గప్పఁబడి పుణ్యపాపములఁ జిక్కి స్వర్గ నరకంబు లనుభవించి పునర్జన్మమునందుచున్నది. అట్టిదాని నీ వరికట్టితివి. ఆ మనస్సు బ్రహ్మనిష్ఠయందు సంకల్పశూన్యఁ జేసిన బ్రహ్మానందమందఁగలవు. అదియే ముక్తి. రాజయోగి బ్రహ్మ జ్ఞాని మనస్సంకల్పముల విడచి నిర్వికల్పముల బొందనంత వఱకు బ్రహ్మనిష్ఠ నభ్యసింపవలయు. శాస్త్రాభ్యాసమున బ్రహ్మజ్ఞానము రాదు. అది బ్రాహ్మణత్వమున సిద్ధించును. బ్రాహ్మణత్వమన్న అరిషడ్వర్గ నాశనము. ఇంద్రియనిగ్రహణము. నిరాశ. శాంతి. శ్రద్ధ. విశ్వాసము. శమదమాది షడ్గుణసంపత్తి. ఆత్మస్వరూపము. అహంకారరహితము. జన్మము – బ్రాహ్మ

ణునిఁ జేయుడు. హారమునందలి దారమువలె పరమాత్మ యన్ని జీవుల హృదయమందునున్నాఁడు. అదియే పరమసూత్రము. యజ్ఞోపవీతము. ఈసూత్రమే గురుముఖతఃనెఱుఁగఁదగినది. ఇది పరమరహస్యము. పరమ గోప్యము. దీనిఁదెలిసి యభ్యాస మొనర్పుము. ఇదియే సంప్రజ్ఞాతసమాధి లేక సవికల్పసమాధి. ఉచితరీతి మఠముస్థాపించి యొకపున్నమనాఁటిరేయి 7గంటలకు పద్మాసనమున గురూపదేశమును భ్రూకుటి నిలిపి దేహప్రాణధన ముల గురునకర్పించి చిన్ముద్ర సోఽహమ్మను మంత్రముతో ప్రాణాయామ మొనర్పుము. కొంత యభ్యాసానంతరము మం త్రము నిలిచిపోవును. అపుడు నీవు అసంప్రజ్ఞాతసమాధి యను నిర్వికల్పసమాధిఁ బ్రవేశింతువు.-'సోఽహం' మంత్రము మఱచి మనోబుద్ధుల బంధించి సర్వమును మఱచి మనస్సును బ్రహ్మ మందు లయించి తానే తానయి, తన్మయుఁడై కేవల చిన్మ యుండై సాక్షిమాత్రముగా నుండుట నిర్వికల్పమను అసం ప్రజ్ఞాత సమాధి. చిత్తవృత్తు లాఁగియున్నను తత్త్వనిజస్థితి యెఱుఁగుసంకల్పమున్న సవికల్పము (సమాధి) అది లేకున్న నిర్వికల్పము. అపుడు బ్రహ్మసాక్షాత్కారమగును. బ్రహ్మైక్య మగును. బ్రహ్మతో నీకు భేదముండదు. సంకల్ప వికల్ప శూన్యమగును. బిడ్డా! పోయిరమ్ము.

అనుచు భావిఁ దెల్పిన పిచ్చమావధూత
కొక నమస్కారము నిడి గురూపదేశ
మంది యచటి యోగవిధాన మరసి సీత
చనియె నింటికి నామె దీవనలఁ గొంచు.

శ్రీరామ సేవికాశీర్వాద మొక దృఢ
సంకల్పమాచుఁ బ్రోత్సాహమొసఁగ
మలమూత్ర శూన్య మాఁకలి సుంత లేమియు
సన్నియామముల సాహాయ్యమిడఁగఁ
గోరి చేయించిన దారు బోషాణంపు
టునికి యోగాభ్యాస మనుమడింప
కృతనిశ్చయం బతిదృఢతర వైరాగ్య
మాత్మసంయమము సాయమ్మునేయ

సుజ్జ్వలమగు ప్రాణాయామ మూని నాల్గు
మాసములు సవికల్పసమాధి నుండె
చలనరహిత కటిప్రదేశంబు గాయ
పడియెఁ జీమలందుఁ దమి నల్గడలఁ దిరిగె.

దేహమందలి గాయాల దృష్టిలేదు
పట్టివీల్చెడి చీమల బాధలేదు
స్వీయదేహమున్నదో లేదో స్పృహయె లేదు
యోగిని సవికల్ప సమాధి నున్న వేళ.

గాయములెల్ల మానె సవికల్పసమాధిని వీడి సుంత కం
డోయిని విచ్చి గాంచఁగఁ దనూలత, మందుమాఁకులున్
వేయఁగలేదు—వైద్యులను బిల్చిన జాడయులేదు—యోగపున్
మాయ నెఱుంగశక్యమె జనంబుల కెన్నఁటికైన ధాత్రిలో.

ఇది పరికించిన తలిదండ్రులు.

పెంకుటిమండువా గృహము వీడి కుబేరదిశంగలట్టి యే
వంకలు లేనియింట నలుప్రక్కల తట్టులనిల్పి వానిపై
నింకొకదానిఁజేర్చి యొక యెత్తగు బల్లను లోన నిల్పిన
ల్వ్యంకల మెత్తి యా గదిని భద్రమొనర్చిరి యోగవృద్ధికై.

మూఁడుగజాల బారు నొకమూరెఁడు తక్కువయౌ వెడల్పు నె
త్తేడడుగుల్ గలట్టి గది యయ్యది-బారెఁడు బారులెక్కకున్
మూడడుగుల్ వెడల్పు నొకమూరెఁడు నెత్తుగలట్టి బల్లపై
లే డజినమ్ము నుంచి గదలించిరి సీతమ నా సమాధికిన్.

బైటఁ దాళమ్ముఁ బెట్టి రెవ్వారలైన
నామోఁ జూడరాదంచు - పద్మాసనమున
వస్త్రశూన్యయై యే జంతుబాధలేక
మఱచె మెయి సవికల్ప సమాధియందు.

ఆఁకలి దప్పులన్ మఱచి యాత్మవిరోధుల షడ్గుణంబులన్
గూఁకటిప్రేళ్లతోఁ బెఱికి కోరికలం దహియించి ద్వంద్వపున్
మూఁకల నుగ్గునేసి యరమోడ్పు కనుంగవ నేకదీక్షతో
భ్రూకుటిఁజేర్చి సీత మనమున్ బరమాత్మను జేర్చు నిత్యమున్.

దినములు వారము ల్నెల లతిత్వరితమ్ముగ నేఁగె నా సమా
ధిని-కలబాహ్యపున్ స్మృతి గతించె-మనం బొక బ్రహ్మమందెని
ల్చెను-లభియించెఁ గోరినది-లీలయె నిశ్చయమాయె-రామద
ర్శన మొనఁగూడె-యోగము పురాకృతపాపవిలుంఠనమ్ముగా.

నల్లమబ్బులవన్నె పెల్లు పొల్లుగఁజేయు
నల్లని మేని యందమ్ముతోడ
తెలితమ్మిరేకుల గిలిగింతలిడిసాకు
చారెఁడు కందోయి తీరుతోడ
మిరుమించు తొలిమబ్బు మెఱుపుతీవను నవ్వు
మించుకడాని పైపంచెతోడ
అలప్రొద్దురేకల తులకింపఁజాలెడి
వక్షంపుజిగి కౌస్తుభమ్ముతోడ

తమ్మిచూలి పుసుకతాల్పు దక్కనంపు
సామి తూరుపుదొర జంటమోమువాడు
మున్నుగాఁ గల జేజేలు తన్నుఁగొలువ
దాశరథి సీతతోడఁ బ్రత్యక్ష మాయె.

అంత సీత.

కాంచెన్ రాముని- జానకీధవుని యోగంబందు- కన్విప్పి యో
చించెన్ రాముఁడెయంచునిర్ణయమొనర్చెన్-వ్రాలిభూమిన్ సమో
యంచున్ బట్టెను పాదయుగ్మమును దివ్యానంద కల్లోలినీ
ప్రాంచన్నీరజమై స్తుతింపఁదొడఁగెన్ భక్త్యున్నతోత్కంఠమై.

దండకము:- శ్రీరామ ! సీతామనోధామ ! దుర్వార ఘోరాఘకోటీవిరామా! మునీంద్రాదిగీర్వాణార్చితాంఘ్రిద్వయా! పారిజాతాభిరామా! వికారాంధకారచ్ఛటాభీలసోమా! మహా సద్గుణారామ ! దైత్యచ్ఛటాభీమా ! నా కూయి యాలించి

నా పాపముల్ ద్రుంచి నాజన్మ పాలింప నేఁతెంచితో రాఘువా! నీవెగా నాఁడు మత్స్యావతారంబునన్ సోమకుం ద్రుంచి వేదంబులం దెచ్చి వాణీమనోనాథుకుం జేర్చితౌ, నీవెగా మున్ను మున్నీటిలోనున్న మంథాద్రినిందేల్చి కూర్మావతారంబునన్ దేవతానీకమున్ గాచితౌ, నీవెగా చాపగాఁజుట్టి భూదేవిఁ గొంపోవు దైత్యున్ హిరణ్యాక్షు మర్దించితౌ, నీవెగా భక్త ప్రహ్లాదుబాధించు పెన్రక్కసిన్ నారసింహాకృతిన్ జీల్చితౌ, నీవెగా దుష్టదైత్యుం బలిం గోరి బ్రహ్మాండభాండమ్ము రెండడ్గులంజేసి దైత్యేంద్రు శీర్షంబుపై ద్రొక్కి పాతాళముం జేర్చితౌ, నీవెగా భూమిదేవుండవై రాజలోకంబు దున్మాడి పాపాళిపంచప్రాదంబందు బోఁగ్రుంకితౌ, నీవెగా రావణుం ద్రుంప రామావతారంబునన్ సీత వోనాడి సుగ్రీవు రక్షించి మున్నీటికిన్ సేతువుంగట్టి లంకాపురిం జొచ్చి దైత్యాళి దున్మాడితౌ, నీవెగా వీఁపునంజేర్చి పర్వోత్తు దైత్యున్ ప్రలంబున్ శిరచ్ఛేదముం జేసినా వీవెగా, ద్వాపరాంతమ్మునన్ దేవకీదేవికిం బుట్టి రేపల్లెలో మెట్టి రాకాసులం బెక్కురంగొట్టి కౌంతేయులం గాచినా వీవెగా, మున్ను సిద్ధార్థుడన్ పేర నేతెంచి భూలోకమం దెల్లవారల్ సమత్వంబునందుండ బౌద్ధమ్ము సృష్టించినా వీవెగా, గాంధి నామావతారుండవై హూణులన్ యుద్ధమార్గంబుబోనా డహింసాపథంబూని స్వారాజ్యముం దెచ్చినా వీవెగా, రామ! తభ్యం నమస్తే నమస్తే నమః

అనుచుం గన్నులనుండి జాఱి ధరపై యానందబాష్పాంబువుల్
పెనువాఁకై ప్రసహింపమ్రొక్కెడిసుతన్ బెన్మైత్సీతాహ్వయన్
గని భూమిసుత లేవనెత్తి "తనయా! కన్నెఱ్ఱయా నీ తపం
బు నిలింపాళికినైన, నౌర! యనుచున్ మూర్ధంబుపై తట్టుచున్.

చేయిడి లేవదీసి వినిచెన్ వసుధాత్మజ సీతతోడ "త
ల్లీ! యిటనే వసింపుము ఫలించెను నీతపమెల్ల నీకు దీ
ర్ఘాయువ యైన పమ్ము బహయంగలవీవు స్మరించు నాఁడు లే
బ్రాయపు టింతివీవు సలుపన్ వలెఁ గొంత తపమ్ము నింకపై.

బిడ్డా! నీ కెదియైనఁ గోర్కె గలదా విన్పింపుమీయన్న నే
యడ్డుల్లేక సమాధినిలో మునిఁగి నిత్యానందముంగొంచు నీ
యొడ్డాన్ జేర ననుగ్రహింపు, మఱివేఱొండెద్దియున్ వద్దు నా
యడ్డాలంబడు సీత లేవ నిడి దివ్యాశీస్సులం జేయుచున్.

(శ్రీ) మహాలక్ష్మి దీవింప మహావిష్ణు వింకేమైన వరములఁ గోరుమనియె. అంత సీత.

సీత మహీసుత గని యో
మాతా! మీ లీలల గన మనసయ్యెడు నా
త్రేతా ద్వాపర కృతయుగ
పూతచరిత్రములఁ జూపుము దయ ననంగన్.

దేవి తథాస్తటంచుఁ దమ దివ్యమహాత్తర భవ్యరూప లీ
లా వివిధావతారపు విలాసములన్ భువనంబులన్ త్రిలో
కావృత సర్వభూధరమహాఝరులన్ సురసిద్ధసా
ధ్యావనులన్ వనంబుల నుదారతఁ జూపె చరాచరంబులన్

దివ్యరూప సందర్శనో త్తేజ మంది
సీత కనుమోడ్చి చేదోయిఁ జేర్చి మ్రొక్కి
చూచుటయు గాదు పోయి యచ్చోటు లెల్ల
మెట్టి వీక్షింపవలయు నెప్పట్టునైన.

అని కోరిన నటులే యగుఁగాక! యని దీవించి నీవింక సదా యోగినివనియు మహాయోగినివనియుఁ బిలువఁబడుదువని దెలిపి సీతారాము లంతర్ధానమైరి. ఆ మఱునటి రేయి.

కాయము నింటవీడి సురకాంతలఁ గాంచఁగ సాధ్వి సీత, య త్యాయతమైన నందనమహావనమందున డిగ్గె - నందు స్వ ర్గీయుల యక్ష కింపురుష కిన్నర సాధ్యుల వారిస్త్రీల నే యేయెడఁగన్న నాయెడల నృత్యము సేయుచునుంటఁజూచుచున్.

గాంచె గంధర్వజాతిఁ జెంగల్వవనము
నందుఁ బంచవర్ణావనీజాంతరమున
సతులతో జలక్రీడ స్వేచ్ఛావిహార
ములఁ జరించుచు నుయ్యాలఁ గులుకుచుండ.

కూడి సప్తమహర్షులు కొలువుసేయ
నప్సరస లమోఘముగ నృత్యంబు సలుప
నమల నవరత్నఖచిత సింహాసనమున
సభ నొనర్చెడు దేవేంద్రు శచినిఁ గాంచె.

కని, యానందమునందుఁ దేలి సురభాగ్యశ్రీలఁ గొండాడుచున్
జనియెన్ ద్వారకఁ జూడ, నయ్యది మహానందంబు గావించునం
చును – వీక్షించె, నచోట కృష్ణు జలజాక్షున్ రుక్మిణీనాథు శే
షుని శీర్షంబులఁ బండియుండఁగ సతుల్ జోకొట్టి సేవింపఁగన్.

వెన్నహరించు దొంగ, మృదువేణురవంబునఁ జొక్కి సోలి కా
పున్న వ్రజాంగనల్ – తలల నూఁపుచుఁబండిన యాలమంద–గో
పన్నల చల్దివిందు – ముదిసాముతల న్నటియించు శౌరి – న
త్యున్నతపర్వతింబుఁ గసితో పయి కెత్తిన కృష్ణుఁ జూచుచున్.

చనిచని సీత గాంచె హరి, స్యందనమందున పార్థుతట్టి గీ
తను వచియించుచుండ, నిగుతట్టుల సైన్యము వేచియుండ, న
రునుఁడువిచారమగ్నుఁడయి చూచుచునుండ–ధ్వజానవాయునం
దనుఁడు ప్రదీప్తినుండ, కురుధాత్రి, త్రిగర్తులు వేచియుండఁగన్.

ఆ సడి సందడుల్ విడి హిమాచల శృంగములెక్కి సీత కై
లాసము సేరి కాంచె నచలాత్మజతోడ శ్మశానభూమి నా
వాసమొనర్చు వాని మెయి భస్మమలందెడువాని చేదు మున్
మేసినవాని సర్పముల మేన ధరించినవాని నీశ్వరున్.

ప్రమథగణంబు గొల్వ–వృషభమ్ము వలంకుల నిల్చియుండ–శీ
ర్షమున వెలుంగ గంగ,–యుడురాజు జటావని సొంపునింప,మం
చు మల మృదంగనాదమునఁజొక్కి నగాత్మజతోడి సాంధ్యనా
ట్యమున మునింగి తేలు మదనాంతకుఁజూచినమస్కరించుచున్.

మూషకవాహనున్ బ్రమథమూర్తి విలోకనచేసి మ్రొక్కి-సం
తోషముతోఁ గుమారునకు దోసిలినొగ్గి-మహర్షులుంష సం
భాషణసేసి వారి సెలవంది హిమాచలమందునున్న స
ర్వౌషధులన్ గ్రహించిముదమొందుచునన్యముఁజూడనెంచుచున్

జనియెన్ శీతనగంబువీడి-వటవృక్షచ్ఛాయ, క్షీరాబ్ధిఁ బం
డిన నారాయణు నాదిదేవు హరి మౌనీంద్రార్చితాంఘ్రిద్వయున్
గని ప్రార్థించి నమస్కరించి మహదానందముంబొంది చే
రెను వైకుంఠమునాదిలక్ష్మిఁగను కోర్కెన్ సీత యా రాత్రియే.

బంగరుటుయ్యాలందు బహువర్ణసమంచితదివ్యకుడ్య శో
భాంగణమందు-రత్నఖచితాంబర దివ్యసుగంధ పుష్పశో
భాంగిని చిద్విలాసమునఁ బండిన భక్తజనార్చిత పాదపద్మ ల
క్ష్మిం గని వందనం బిడియె-సీత యయోధ్యకుఁజేరె నాసయిన్.

భ్రాతల్ ప్రేముడినిల్వ పార్శ్వముల, సేవాతత్పరుండై కపి
వ్రాతశ్రేష్ఠుడు పాదయుగ్మమును గొల్వన్, వామపార్శ్వంబునం
జేతోమోదమునంద సీత, మును లాశీర్వాదముంజేయ నా
సీతారాముని గాంచె సీత యెదుటన్ సింహాసనంబందునన్.

మ్రొక్కి-యయోధ్యవీడి, మునిపుంగవులుం జెడి యాశ్రమాలి న
ల్దిక్కులనున్న దిక్పతుల దివ్యపురమ్ముల, బ్రహ్మదేవునిన్
వాక్కులరాణి గాంచి, సురవందిత సీత గృహమ్ముసేరె నే
రొక్కరెఱుంగరద్ది, మఱియోగులు చేయఁగరానివుండునే.

శ్రీ

పెనుమెత్స మహాయోగిని

V. మహాతపస్విని - లీలలు

1952 వ సంవత్సరమున మే మాసమందు శ్రీ కమ్ముల అప్పన్న గారుచేయుచున్న శుశ్రూషాలని మహాయోగిని సమాధీ మహాభోగినిని గనులారఁ గాంచి యమందానందహృదయుఁడై యామె నుద్దేశించి యిట్లనియె:

కలి కాలమ్మునఁ గాంతవయ్యును దపోగర్భమ్మునం జేరి యోగుల కాశ్చర్యముగల్గగా గృహమునం గూర్చుండి సాధించి తీవిల శ్రీరామ కటాక్షవీక్షణము, తల్లీ! నిన్ను బోధించి కమ్ముల యప్పన్న కృతార్థుఁ డాయె నిది మాపుణ్యమ్ము యోగీశ్వరీ?

నిర్వికల్పసమాధిలో నిల్చియున్న
వారియందు స్త్రీజనుల నెవ్వారులేరు
లోకులు నిను వీక్షింప నీ లోకమందు
శ్రేయమహా తల్లి! యిది కటాక్షింపవలయు.

అని ప్రార్థించిన మీఁదట.

తల్లియుఁ దండ్రి సోదరులు దత్పురవాసులు వేగిరింపఁగాఁ జల్లని తల్లిఁజూడ – రభసమ్మునఁ దాళము దీసె తండ్రి తామెల్లన నప్పయాఖ్యుఁడు నిమీలితనేత్రఁ బునీత, సీత హృత్పుల్లసరోజ దాసి చెవిమూలముననే వచియించె గోరికన్.

నోటను మాటలేదు తలనూఁపిన లక్షణమేని లేదు – మౌ
నాటమొ, లేక సమ్మతిమొ పోల్పఁగలేక నిరుత్తరంబె యౌ
మాటకు సమ్మతంబనుచు మాటికిమాటికిఁ జెప్పి యెల్లరన్
బైటకుఁదెచ్చి దర్శనము భాగ్యములెం డనె దేశనుం డటన్.

అమ్మహాయోగినిని గది వెలుపల నున్నతాసీనంజేసి యట
నున్న యెల్లరకు దర్శనభాగ్యంబు గలుగఁజేసె.

మేలిమిబంగారు మేని దివ్యచ్ఛటల్
ప్రేక్షకదృష్టి తబ్బిబ్బుసేయ
కాటుకమబ్బుల తొలకారు విద్యుల్లత
వలెఁ గురులు కనీనికలు వెలుంగ
పద్మాసనస్థ నిర్వస్త్ర దేహంబు చూ
పరులకుఁ బెద్ద యబ్బురముగొలుప
దేహాభిమానమ్ము దెగడి ప్రకృతి కతీ
తమయి నిల్చిన లజ్జ దైన్యమంద
కనులు విప్పక యెదుటిలోకంపు గోల
లేక నిరత బ్రహ్మానందలీల మునిఁగి
నిర్వికల్పసమాధి పునీతయైన
సీత జనము గన్నార వీక్షింపఁగలిగె.

వచ్చువారికి లోఁజేరు పథములేదు
పోవువారికి మార్గ మేమూలలేదు
నిలుచువారికిఁ దావు గన్పింపలేదు
దర్శనము లే కొరులు నిరుత్సాహపడిరి.

వందలు వేలు లక్షలయి పట్టణవాసులు పల్లెటూరి కా
మందులు మాలమాదిగలు తెన్మొసురు లన్యకులస్థ లున్నవా
రందఱుఁ జూడవచ్చి రుదయమ్మున యాపె గృహాంగణంబునం
దెందు స్థలంబు లేదు తుదినిల్చిరి పౌరులు సందుగొందులన్.

అప్పున యూరివారలు గృహాంగణమందునఁ దావులేమి పెన్
గుప్పలుకుప్పలై జనులు గూడుకట వారల కేమిసేయనౌ
నిప్పుడటంచుఁ జింతల వహించిరి భారము కొంద – అమ్మపై
నప్పురినున్న గొప్ప బహిరంగము సేర్చిరి సీత నంతటన్.

చేరిచి యున్నతాసనము చెట్టుసమీపమునందు – నుంచి యె
వ్వారలు సూచురీతి మునివందిత నుంచిరి – పంతమూని య
య్యూరి జనమ్ము ప్రేక్షకుల నోపినరీతుల సత్కరించి యా
హారమొసంగి శయ్యల నయార్ద్రిత నిచ్చిరి నాల్గురోజులున్.

వేపవికాలమద్ది – కఠినభీకరమై వడగొట్టుచుండె – వ్య
త్యాసములేక స్త్రీపురుషులందఱు గుంపులుగుంపులౌచు సం
తోసముతోడ పుష్పఫలతోయములం గొనివచ్చి పూజలన్
సేసిరి కొండలైపడఁగ నిర్ఘరులై ప్రవహింప నయ్యెడన్.

కొందఱు దర్శనమందదాయె నటంచు
చెట్లపై కొమ్మలఁ జేరినారు
దర్శనంబైన చిత్రమవలోకించు భా
వన నిండ్లఁ గొందఱు ప్రాకినారు

భుజముల పైనున్న బుడుతలం గాపాడఁ
బూరుషుల్ వలఁకులఁ జేరినారు
మునుమున్నె జనుదెంచి ముందున్న యల్వల
దిట్టరుల్ ప్రక్కకు నెట్టినారు

ఊరివారలు పొరుగూరివారు నితర
ప్రాంతములకు లన్యదేశీయు లెంచ లెక్క
సేయక పవలు రేయి వచ్చిరి తదీయ
దర్శనార్థంబు పుణ్యతీర్థంబు వోలె.

ఐదవనాఁటను వచ్చిన మహాజనులందఱు సంతసించి స
మ్మోదముతోడ నేగిరి యమోఘమటంచు పురీయులెల్ల రా
హ్లాదమునంది రందుగల యందఱిలో నొక కొందఱిం దదీ
యాదరణీయహస్తమున నంటెను యోగిని యిచ్చె దీవనల్.

అష్టవర్షంబు లాగదియుండె నిర్వి
కల్ప దివ్యసమాధిలో గడిపె సీత
లేక మలమూత్రము లేక చింత
లేక అన్నపానీయముల్ లేక కోర్కె.

ఆయువుకొద్ది యీ కలియుగాంతరమందున – నందులోన లేఁ
బ్రాయపుటింతి– కాలమనస్వల్పము యోగమునేర్వ – నన్నపా
నీయములన్ శరీరము జనించెను – దుష్కరమవ్వివీడ – స
త్యాయత దేహవాంఛ విడనాడ, నశక్యము మానవాళికిన్.

యమనియమాది పద్ధతు లహర్నిశము న్విడఁబోక సీయదే
హామునెప యాశవీడి- గెలి చంగదశమ్ము- మనమ్ము నొంచి-ని
త్యము హఠరాజయోగముల నాత్మజయించి సమాధినుంట సా
ధ్యమొ- లభియించె సీత కదియంతయు పుష్కరకాలమందునే

అతికష్టంబున నన్యలభ్యము మహాయాసం బసామాన్య ము
న్నతమాదర్శము నీ సమాధి – మహితానందంబు సాధించె సీ
త – తపోధనుల కే యుగంబునను సాధ్యాసాధ్యముల్లేవు – భా
రతదేశంబు వెలుంగదే తపసులన్ రాజర్షి దేవర్షులన్.

సవికల్పంబును నిర్వికల్పమును మున్ సాధించి – నిత్యమ్ము యో
గవికాసమ్మునఁ దేజరిల్లు వనితన్ గమ్యాన్వయోద్భూత నీ
యవనీజా కరుణాప్రశోభితను దివ్యాధ్యాత్మికోత్తేజ నెం
దవలోకింపగ శక్యమా తలఁప ధన్యం బీ యుగం బన్నిటన్.

అంబరగాములై భువనమంత చరించెడి యోగులెల్ల నీ
రంబుల నాని దుంపల ఫలంబుల మెక్కి సమాధిఁ గొంత కా
లంబు వసించి బాహ్యసకలస్థలి ద్రిమ్మరువారె కాని నీ
తాంబిక పోలె రేయి బవ లాత్మఁ దపించెడి వార లుండిరే.

శౌద్ధివయస్సునందె పతి గోల్పడి సీత వియోగబాధ ము
ప్పొద్దు కృశించి దివ్యపథమున్ గ్రహియించె శ్రమించె యోగపున్
హద్దులమధ్య గట్టువడి, యందె సమాధిని నిర్వికల్పతన్;
ఎద్దిజయింపలేరు దపియించుట నేర్చిన మానినీమణుల్.

ఎన్నిభవమ్ములందుఁ దపియించి గడించెనొ సీత యోగపుం
బున్నెము మున్ను-దాన యొక పుట్టువునందె సమాధి దివ్యసం
పన్నత చేకుఱెన్ మఱి తపస్వినియాయెను సీతరాముచే
మన్ననలందె పృథ్వి నసమానఫలంబు గడించె నెంతయున్.

ఎన్నో జన్మలసల్పి యీశ్వరారాధన
నాత్మవిచారణ మందగలిగె
మాయ నశించె నాత్మస్వరూప మరసె
దృఢవిరాగమునంద దృష్టినిలిపె
ఆకస్మికజ్ఞాన మభ్యుదయమునందె
సంసారదృష్టి నాశనమునందె
సృష్టిరహస్యవైచిత్ర్యమున్ గ్రహియించె
పరమాత్మను సమాధి బడయఁగలిగె

సగుణ నిర్గుణోపాసన సారమైన
సచ్చిదానందబ్రహ్మము స్పష్టమాయె
పూర్వ దుర్భరావేదనము నశియించె
నన్నియెడల బ్రహ్మానంద మతిశయించె.

స్వప్నమున సంఘటన లెన్నో సంభవించు
కాని విజ్ఞాన మభివృద్ధికాదు సుంత
సంయమి సమాధి కొంత విశ్రాంతినంది
బయలుపడునేని విజ్ఞానపరిధి పెరుఁగు.

ఏ సమాధియేనియు లభియించుఁగాక
పూర్వ మెన్నఁడులేని యమూల్యమైన
జ్ఞాన మబ్బు సమాధి యనంతరమ్ము
బోధనాతీతమై యవి పొంగులెత్తు.

హఠ లయ ధ్యానభక్తి సాంఖ్యమ్ములందు
నెద్దియైన సాధకునకు నిచ్చు ముక్తి
దీక్ష పరిపక్వదశను సాధించునేని
ఆత్మ పరమాత్మతోడి నైక్యంబునందు.

బ్రాహ్మణుఁడైనఁ బంచమవర్ణుఁడైన
పురుషుఁడేయైన స్త్రీయైన, భోగియైన
వట్టి నిరుపేదయైన దివ్యానుభూతిఁ
జెందనగు పారమార్థిక చింతయున్న.

జన్మచే స్థితిగతులచే సాంఘిక ప్రతి
బంధములచేత బాధింపఁబడరు జనులు
'జన్మహక్కు' బ్రహ్మైక విజ్ఞానమెల్ల
స్వస్వరూపమ్మె బ్రహ్మమ్ము సోఽహమదియె.

మానవజీవిత పరమాశయమైన పరమాత్మ సాక్షాత్కారమే దైవసాక్షాత్కారము. భగవదైక్యజ్ఞానమందినవారే ధన్యులు. మానవశిరోభూషణులు. ఈ పవిత్రస్వరూపులే మహర్షులు రాజర్షులు దేవర్షులు.

ఖేదము మోహాదుఃఖములు కించదనం బఘముల్ నశించు చం
ద్రోదయమైన చీకటులు రోదసి వీడువిధాన - నాత్మ త
త్త్వోదయమౌను - చంద్రికలవోలె; తపోఫల మెల్లవారికిన్
మోదముకల్గఁజేయు - వనమున్ వెలిఁగించెడి చందనంబటుల్.

ఆపై నొక్కదివసంబున కుఱుమద్దాలినుండి శ్రీరామావధూతా శిష్యకోటికి సుప్రసిద్ధురాలగు బుచ్చెమాహ్వయ, యనుచరులతోఁ గూడి మహాయోగినీ దర్శనార్థంబు పెన్మెత్సఁ బ్రవేశించి మునివందితను జూసి.

వందనమంచు పాదములపైఁబడి మ్రొక్కి, యనుజ్ఞనేచి యా
నందమనోజ్ఞబాష్పముల నల్గడలం బరికింప శిష్యురా
లిం దనముందుచేర్చి తన లీల నొకించుక చూపఁగోరి యి
చ్ఛం దనచేయి సీత పరిశీలన చేయఁగ బుచ్చెమాంబకున్.

అరచేతం బ్రభవించి వెల్వడిన దివ్యజ్యోతినిం గాంచి య
బ్బురపాటొందెను బుచ్చమాంబ-పయి మోమునుంజూపినోర్వెప్ప సీ
త, రవ్రల్ వేవురు గానుపించి రచటన్ ధన్యంబు ధన్యంబు నా
ధరణిన్ వ్రాలెను శిష్యురాలు తన నేత్రంబుల్ గనన్ జాలమిన్.

విశ్వరూప సందర్శనవేళ దివ్య
దృష్టి క్రీడికి హరి ప్రసాదింపఁజేసి
నరుఁడు వీక్షించెనే దాని - నరులఁ బుట్టి
చర్మచక్షుల దాని బుచ్చమ్మ గనెనె.

స్మృతి యిసుమంతలేని తబిసిం గని లే నగు వంకురింప సీ
త తనమహాస్తమునఁ దాఁకుచుఁ దట్టిన నాపె లేచె శి
ష్యతతి ముదంబునందె - పలుసారులు మ్రొక్కిరి తోడి శిష్యురా
లి తరవునన్ మహామహుల లీలలెఱుంగ నశక్యమేరికిన్.

అబ్బురపాటువోయి హృదయంబు ముదంబున నిండి వచ్చి త
బ్బిబ్బయిపోవ నోటఁ దడి వెల్వడకున్న నమస్కరించి పె
ల్లుబ్బిన భక్తితోడ పదయుగ్మమునంబడె బుచ్చెమాంబ లో
నిబ్బరమంత చేకుఱె జనించెను ధైర్యము వాడ కేఁగఁగన్.

మహాయోగిని మాహాత్మ్యంబున కచ్చెరువడె. ఆ శిష్య కోటి దేవి యాజ్ఞఁగొని కుఱుమద్దాలిని జేరిరి. అప్పుడు యోగిని శిష్యతతి కిట్లుబోధించె.

ప్రపంచోదయమునకు మున్నున్న పరిపూర్ణాఖండజ్యోతి చర్మచక్షువుల కదృశ్యము. జీవాత్మ పరమాత్మైక్యసంధానం బునకే వీక్షణీయంబు. ఈ యాత్మద్వయైక్యమే నిర్వికల్ప సమాధి. దీని సాధించు పథంబొక్కటియ. ఇడాపింగళుల రేచక పూరకముల కుంభించి శ్వాసమును నాభిస్థానమునుండి బ్రహ్మ దండిగతసుషుమ్నమార్గమున బ్రహ్మరంధ్రముగడచి బ్రహ్మ కపాలమున సహస్రారకమలంబున ప్రవేశింపఁ జేయవలయు. తన్మార్గమున జీవాత్మ యూర్ధ్వముఖమై పరమాత్మైక్యంబు నందు నాభిస్థానాగ్నిజ్వాలల తీక్ష్ణంబున సహస్రారకమలంబు

గరఁగి యమృతంబు వాగ్గహ్వరంబున వర్షించు. అత్తఱిఁ గొంతు బిగబట్టిన నద్దానిఁజూడ సాధ్యంబు. జీవాత్మప్రవేశకాలంబున కపాలం బతిసున్నితంబగు యోగులకు తత్ప్రవేశము గ్రాహ్యంబు. ఓంకారసాహాయ్యంబున జీవాత్మ బంధననిర్బంధనములు సహస్రారంబున సాధ్యములు. ఇదియె సహస్రవర్షతపోఫలితాఖండ బ్రహ్మానందము. నిర్వికల్ప సమాధి. దీని సాధన మరణ్యాపర్వత గుహానదీతటంబుల సుకరంబు. గ్రామదేవాలయ సత్ర మఠ స్థానంబుల కష్టము. శరీరము తపస్సమయంబున శిలారూపమున గదలనీయకుండుటయే సాధనరహస్యము. పూజాదిజపతపంబులు మనోవేగ ప్రతిబంధన సాధనములు మాత్రమే. తపోనిమగ్నులకు భ్రూమధ్యజ్యోతి దర్శనీయంబు. శ్వాసప్రకోపితములైన దొబ్బది రెండువేల నాడుల ధ్వనియే ఓంకారము. అది చిణిఛిణీశంఖ వేణువీణాతాళ ఘంటాభేరిమృదంగమేఘ దశవిధనాదయుతము. యోగి నాదశబ్దానందోన్మత్తుఁడై యమృతపానమాని శూన్యమనంబునఁ దన్నుఁదా మఱచి బ్రహ్మానందమునఁ జొక్కును. ఇట్లు బోధించి మహాతపస్విని యానాఁటికి సమాధిం జొచ్చె.

అది యొకనాఁటి సంధ్య, తన ప్రాంగణమందునఁ గూరుచున్న సీత దరికి యార్లగడ్డ వనితామణి వేంకటసుబ్బమాంబ సేరి దయవహించి భౌతికశరీరమునందలి, మీాదు చిత్రపటం బదిలము సేయనొప్పు, మన వల్లెయటంచు తలూఁపె దేవియున్

ఛాయాచిత్రము దీయు యత్నమున నాసాయంతనం బొక్కనిన్
ఛాయాచిత్రపరిగ్రహుం బిలిచి యాశాపశ్చిమంబందు నా
మాయాదేవినిఁ జేర్చ సూర్యకరముల్ ప్రాన్వోట్టె మోమందు నా
పై యేదిక్కున ద్రిప్పినన్ గనఁగనయ్యెన్ మోముపైనవ్వియే.

ఏమి విచిత్రమిద్ది తమ నేదిశ ద్రిప్పిన సూర్యదీప్తియే
మోమున దాండవించునని మ్రొక్కిన వేంకటసుబ్బమాంబ పై
ప్రేమ జయింపగాఁబడుట విశ్వమెఱింగిన సత్యమేకదా.

ఆపయి యార్లగడ్డ త్రిపురాంబ యొకానొకనాఁటి సాంధ్యసే
వాపరతంత్రతన్ భజనసల్పుచునుండఁగ శిష్యకోటి దీ
ప్తాపరతన్ మెలంగ సవికల్పసమాధిని వీడివచ్చి యెం
తే పరమాత్మగూర్చి వచియించె తపస్విని తేట తెల్లఁగన్.

ఇంద్రియమ్ములు విషయేచ్ఛ నేగకుండ
ద్రిప్పి కేవల కుంభకస్థితిని నిలుప
నంద్రు దాని ప్రత్యాహారమంచు యతులు
దాని నభ్యసింపవలె నిత్యంబు దీక్ష.

దూరదృష్టి దూరశ్రుతి దూరయాన
మల్ప కాలంబున, నదృశ్యమగుట గగన
యానముం గామరూపత్వ మన్యకాయ
ధారణమ్ము వాక్సిద్ధి లభ్యమ్ము దాన.

అష్టసిద్ధులందు రవ్వాని యోగి యూ
సింపరాదు వాని - విష్ణుదేవుఁ
డైన కోరిన కని యతి కొనచింపఁగా
చవ్వి యోగమునకు నశింపలగుట.

కుండలినన్న శక్తి దనకున్ వశమయ్యెడు - దానిశ్వాస నె
వ్వండు గడల్ప-నాభి విడి పైన మొనర్చునో - బ్రహ్మదండిలో
నుండుసుషుమ్న మార్గముననూర్ధ్వముఖంబయి బ్రహ్మరంధ్రమె
న్నండదిదాఁటునో కమలమందెవుడుండునో నాఁటినుండియున్.

అనయంబున్న దుర్ధరాత్ర్యుదయమధ్యాహ్నంబులన్ సాంధ్య పా
యని శ్రద్ధన్ ఋజుమార్గవర్తియయి ప్రాణాయామమున్ జేయుచో
వినుఁడీ మృత్యువు చేరలేదు ప్రళయంబేదైన - నరుడ్యోగి దా
వును వాంఛించిన సంభవించునది - చావుంగోరఁడా లేమనూ.

ఇతఁడే బ్రహ్మయు విష్ణువున్ శివుఁడునై యిష్టానుసారంబుగా
బ్రతుకఁగా వచ్చును - వ్యాఘ్రసింహమ్ముగరూపంబెత్తి క్రీడించునో
సతతం బా యతి యష్టసిద్ధి జనితేచ్ఛన్ సర్వలోకంబు ల
ద్భుతరీతిం దిరుగాడవచ్చు సురసందోహమ్ము పూజింపఁగన్.

బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యయే ఆసనము. బాహ్యశుచియ్యే యోగికిస్నానము.నిశ్చింతయే శ్రేష్ఠ్యము సాధ్యము. సంకల్పవికల్ప రాహిత్యమే యాచమనము.జాతి కుల మత వర్గ భేద రాహిత్యమే జానసముపార్జనము.ఇంద్రియబంధనమే శౌచము. "సర్వంబ్రహ్మ"

జ్ఞానమే గంధము. బ్రహ్మైకీకృతదృష్టి యక్షతలు. సోఽహామే యథార్థధ్యానము. బుద్ధిమనోఽహంకారస్వాధీనమే భజన. ఆత్మజ్ఞాన నిమగ్నతయే విజ్ఞానము. ఈ జ్ఞానాగ్నియే ధూపము. నేటిసర్వతత్త్వఅహంబ్రహ్మజ్ఞానమేజ్ఞానసూర్యోదయము. నేనని సర్వపరిపూర్ణమున నైక్యమగుట నైవేద్యము. అందు చరింప కుంకుటయే ప్రదక్షిణము. ఆత్మజ్ఞాననిష్ఠాతత్పరతానందమే నామసంకీర్తన. బాహ్యాంతర్గత సరిపూర్ణత్వమే జపము. సంకల్ప వికల్పరాహిత్యమానమే స్తుతి. జీవాత్మపరమాత్మైక్యమే నమస్కారము. నామరూపవిసర్జనమే మోక్షము.

త్రిపురాంబావదనమ్ముపై నిమురుచున్ దీవించి, శ్రీరామభక్తపరివ్రాజిక యోగినీజనములే ధన్యుల్ తుదిన్ వారె ముక్తిపదంబందెడువారు - వారిపథమందే నిల్చి ధ్యానింపుమా యపుడే నీవు తరింపగాఁగలవు బిడ్డా! యంచుఁజెప్పెం దుదిన్.

ఒకనాఁడెల్లరు దీక్షమై భజనలో నుండంగ నవ్వారిభక్తికి సంతోషము నంది యోగిని సమాధిన్ వీడి శ్రీరామనేవకులంజేరి భజింపఁగాదొడఁగె - నా పల్లియు లక్ష్మిదేవి చేతకు నుప్పొంగుచు గోపికాజనము చందానన్ నటింపం దుదిన్.

జడలుగట్టిన శిరోజములు చిందులువంద
తై మేఘపంక్తుల యందమొంద
పుట్టమ్ములేని మై దట్టమై వెలువడి
మెఱుపుకాంతులు మిఱుమిట్లుగొలుప

కిన్నెరకన్నెల సన్నని 'గాత్రమ్ము'
వినువారి వీనుల విందు సేయ
తొలికవి కైతగో వెలువడ్డ భావాల
మఱపించి గీత లంబరము కెగయ

ధరణి పద్మాసనమున సితారు చేతఁ
బట్టి గోటమీటుచు లయబద్ధమైన
గేయములు పాడ హిమతరుచ్ఛాయలందు
తపముగావించు గిరికన్య తలఁపు వచ్చె

కైలాస మానసకాసారమునఁ దేలు
నంబుజంబులను, రాయంచవోలె
శారద పూర్ణిమాచంద్రిక దివి వెల్గు
తారలలోని సుధాంశుభాతి
అఖిలశాస్త్రంబు లధ్యయన మొనర్చు ఛా
త్రసమూహంబున జడతాల్చు కరణి
ధవళాద్రి తండోపతండంబులై నిల్చు
ధేనుసంతతి కామధేనువటుల

తనదు శిష్యప్రకోటి మధ్యంబునందు
చే, సితారు నంది హరి భజించువేళ
గానుపడె మహాయోగిని కనుల కలిపు
దీఱ భక్తజనంబు సంతృప్తి నంద.

భక్తరక్షణపరతంత్ర భవ్యచరిత
హర్షపులకితదేహా దివ్యగుణగేహా
ప్రేమపూరితహృదయ విన్పింపఁదొడఁగె
భవ మహాసాగర తరణోపాయ మొండు.

భక్తజనులార నిర్గుణోపాసనమ్ము
బహుప్రయాసమగు సగుణోపాసనమ్ము
సులభసాధ్యమ్ము శ్రీకృష్ణుఁదలఁచి కీర్త
నమ్ము గావింపుఁడీ యనుదినమ్ము మీరు.

మీదు జన్మ తరించు శమించు నఘము
భవవిదారణమార్గమ్ము పావనమ్ము
కలియుగమ్మున సాధన సలుపరమ్ము
అప్పు డాత్మ సాక్షాత్కారమగును మీకు.

అనుచు శీర్షాసన విధాన మంతఁ జూపె
నచటి భక్తు లానందమందుచు భజింప
మరల తా నిర్వికల్పసమాధిఁ జొచ్చె
నీత సద్గుణోపేత పునీత మాత.

కాననసీమలందు నగగహ్వరభాగములన్ నదీ తటం
బీనిన చెట్లనీడల శ్రమించి కుటీరము లుంచి యొండటో
మానులు పూర్వమందు ననమానతపంబున ముక్తిగాంచ నీ
మానిని సిద్ధినందె పదిమంది వసించెడుచోట నింటిలో.

శీతనగంబులున్ విపినసీమలు శైవలినీతటంబు లా
సేతుహిమాచలంబున ఋషీంద్రకుటీరము లంతెగాని యా
సీతకుఁబోలెఁ దంత్రియులు చిన్నిగృహంబును పల్లెటూరునే
జాతినిలేవుగా జపము సల్పెడి తావులు భారతమ్మునన్.

గౌరి మహేశ్వరుం బడయఁగాఁ దపియించెను మున్ను జాహ్నవీ
తీరములన్ హిమాలయప్రదేశములన్– పరమాత్మఁగోరి దు
ర్వారతపమ్ము సేసె గృహభాగమునందునఁ బల్లెటూర సీ
తారమ– కామితార్థములు దక్కెను వారి కిదేనుచిత్రమో

సీతయె గౌరియో, యుమయె సీతయొ, యెవ్వరెవారొ–సీత భూ
మీతలమందుఁ బుట్టినది మెట్టిన దొక్కతె యీ యుగంబునం
దే తరమందుఁ బుట్టినదొ యెవ్వరెఱుంగరు గౌరి– శాస్త్రమున్
మాతయుదివ్యయోగినులుపూన్యచరిత్రలుశ్లోకమందునన్.

మఱియొకనాఁడు శిష్యజనమందు భజించుచునుండ భక్తిత
త్పరతసమాధివీడి మునివందిత వారినిఁజేరె – చేరి యు
బ్బరముగ నిత్యకర్మముల బోధనొనర్పఁగఁజొచ్చె యోగత
త్పరులకు దీనిమించిన ముదావహకార్య మున్నదే.

అరయఁడి తీర్థయాత్రల ప్రయాసము లేటికి, నంతకన్న నం
దఱు సులభమ్ముగాఁ బరమునందెడు మార్గముఁ దెల్పెదాన,
ల్లరఁ బరమాత్మయుండు, మదులందు భజింపుఁడు దానినే నిః
తరము, మఱొక్కజన్మకయినం దరియింతురు నేఁడుగానిచో

కాలకృత్యంబులఁ గావించి యుభయసం
ధ్యలయందు భగవంతుఁ దలఁపవలయు
పేదసాదులయందుఁ బ్రేముడి నిరతమ్ము
నన్నదానంబు సేయంగవలయు
నాస్త్యస్తివాదమ్ము లాడక యేకోహ
రి యటంచు దేవు స్మరింపవలయు
పాపకార్యంబుల వాతఁబడక యమ
నియమంబులం దాత్మ నిలుపవలయు.

నిర్మలహృదయమ్మున నొక్క నిర్జనప్ర
దేశమందు పద్మాసనస్థితి నిరంత
రమ్ము నోంకారమును జెప్పి ప్రార్థనమ్ము
సేయవలయు భయములేదు జీవి కపుడు.

పారమార్థికదృష్టిఁ జీవంబు గడపు
వాఁడు మరణకాలంబునంగూడ శాంత
చిత్తుఁడై భగవాను భజింపఁగలఁడు
దానఁ దరియించు నే జన్మనైనఁగాని.

అంచు బోధించి యనంతరంబ మహాయోగిని పెంకుయు సమాధిఁ బ్రవేశించె.

జీవసమాధిఁగోరి విరచించెను లేఖ యొకండు సీత- తా
నీవిధి నింక దర్శనమునీయగ సాధ్యము గాదటంచు శ్రీ
దేవి యనుజ్ఞయాయె, నిజదేహము వీడుచు వారితావునం
దే వసియింపఁగా ననుచు నియ్యదిగాంచిరి శిష్యులెల్లరున్.

కాంచినంతన శిష్యసంఘమ్ము దల్లి
దండ్రులు సహోదరులు గంటఁ దడినిఁబెట్టి
రమ్మ దర్శన మింక దూరమ్మటంచు
చూచుచుఁ బ్రతికియుండఁ బూడ్చుటయ యంచు.

ప్రాణముతో సమాధి దిగి వత్సర మైదుదినంబు లాయె న
మ్మానిని యున్న జాడ యణుమాత్రము గానగరాక పోయె నే
మైనదొ నిర్వికల్పపు సమాధినెయున్నదొ, లేక ఆత్మ యే
మైన పికారులేగినదొ – యయ్యది యన్యులెఱుంగ శక్యమే.

గదియా తాళముతోడ నుండె తెఱువంగా నాజ్ఞయున్లేదు-తోఁ
చదు భక్తాలికి నేమిసేయుటకు పూజ్యంబైన పెన్మెచ్చకున్
ముదిమింబ్రాయపువారుయావనులుపూఁబోఁడుల్,మహాయోగినీ
పదసేవార్థము రాదొడంగిరి పదుల్ వందల్ సహస్రంబులై.

వచ్చుటె కాని తల్లి గనవచ్చుటలేదనువార్త హెచ్చె నం
దెచ్చటఁగన్న- నైనఁ జనుదెంచెడివారల కంతులేదు పై
పెచ్చు స్థలమ్ములేదు పురవీధుల నిండ్ల జనమ్ములుండ పె
న్మెచ్చ విచిత్ర వైభవము నింగినిముట్టె యనూహ్యలీలలన్.

వచ్చెన్ బౌద్ధుఁడొ సిద్ధుఁడో,తబిసియో బైరాగియో యెవ్వఁడో
యిచ్చెన్ ద్వేషములేనివాఁ డొకఁడు దానీక్షించి యీ వైభవం
బచ్చో పీఠము వెట్టె, కాని తన పాపంబేమొ యప్పొద్దునన్
విచ్చెన్ లేదు కవాటముల్ జనని గాన్పింపంగ లేదెవ్వరికిన్.

నేన విష్ణువు బ్రహ్మంబు నేన శివుఁడ
నేన – నేనంత నిండియున్నా నటంచు
సలిపి బ్రహ్మోపదేశమ్ము సకలభక్త
తతికి శక్తిరూపమునఁ బ్రత్యక్షమాయె.

అధిక వత్సరమ్ము నెల – ముప్పదియవ దిన
మందు సాయంతనపువేళ నచటి కెల్ల
గ్రామములనుండి యేతేరి రా మహాత్మ
రాలిఁ గాంచుకొనిరి భక్తజాలమెల్ల.

రెండవసారి యియ్యెడ పురజనులెల్లరు దర్శనార్థులై
యెండయు వాన రేయిబవలెంచక వచ్చిరి కాజ పద్మ నా
భుండును దత్సతీమణియుఁ బొందిరి నాడె గురూపదేశమున్
బండువయయ్యె నెల్లరకు భవ్యతపస్విని గానుపించుటన్.

అటుపయి పద్మనాభము దయానిధి గాంచె నిశార్ధమందు పో
వుటకు ననుజ్ఞఁగోరె, సెలవున్ దయసేయుచు మాతవల్కెఁ బో
వుట సరిపోదు నీ విక ను ప్రొద్దుటివరకు మాటఁ బఠింపు పంబు సేయుమిం
యటుపయి నీవు గోరునటు లంతరదృష్టిని గానుపించెదన్.

కాసుల కాసఁజెంది పలుకష్టములందక నీవు యోగము
భ్యాసమొనర్చ నాదయకుఁ బాత్రుఁడవయ్యెదు క్రిందజన్మలో
చేసిన పాపమంతయు నశించును – యోగము నేర్చువేళ ప
ద్మాసనమందెయుండవలెవజ్రాసనము ముఖ్యము యోగి కెప్పుడున్.

ప్రాణాయామము "ఓం" అను మంత్రసిద్ధముగానైనను గాయత్రీమంత్రయుతముగానైనఁ జేయఁదగు. ఓంకారయుతమే సులభసాధ్యము. సంచితలభ్యపాపములు నీ జపాగ్ని భస్మమగును. కాని ప్రాణాయామము క్రమక్రమముగా నభ్యసింపవలయు. త్వరితగతి నభ్యసించుట సింహశార్దూలద్వయముల మచ్చికఁ జేయుటవంటిది. మహాపాయము. అదియే వానిని చంపును. ప్రాణాయామమున మనము తలఁపులు నశించును. సమాధి సాత్మసాక్షాత్కారమగును. శివస్వరూపమున ముక్తుఁడగును. ప్రాణవాయువు బ్రహ్మదండమధ్యమునున్న తెల్లని నరంబందలి సన్ననిమార్గంబునఁ బ్రవేశించి బ్రహ్మరంధ్రమును దాఁకి కపాలమున సహస్రారమందు ప్రవేశింపఁజేయుచో యోగి కృతార్థుఁడగును. అదియే ప్రాణచలననాశనము, శాంతి. అదియేయోగుల కాయుర్వృద్ధి. దీర్ఘకాలసమాధిస్థయోగి మరణకాల మెఱింగి బ్రహ్మరంధ్రమున వాయువు నిల్పి యముని జయించును. ఇష్టమైననాఁడు ప్రాణము విడువఁగలఁడు.

ఆపయి వైచి యాసనము లన్నియుఁజూపెను పూర్ణకుంభకం
బాపె - తదీయభ్రూకుటిని నంతట జ్యోతివెలుంగఁజేసె - చే
నా పతి, పత్ని, శీర్షముల నంటుచు దీవనలిచ్చె - తీక్ష్ణదృ
క్పాపములంట రామతులసమ్మను పత్నినిగాంచి యిట్లనెన్.
భక్తికి సంతసించితిని బట్టుదలం గనిపెట్టినాను నీ
శక్తికిమించు యోగమును సాధనసేయుట ప్రస్తుతమ్ము మం
త్రోక్తులఁ దృప్తినందుము వధూమణి-నీకు సమాధియబ్బు పై
ముక్తియుఁ గల్గు నీ నియమముంగొని, సల్పు గురూపదేశమున్.

అనుచున్ మాత ముఖారవిందమున బ్రహ్మజ్ఞానతేజమ్ము నె
మ్మనమందుం గరుణామృతం బొలుకగా మంత్రోపదేశమ్ము నే
సేనువారిద్దఱు తల్లియాజ్ఞగొని యాచిత్రమ్ము డెందమ్మునం
దున వేమాఱు స్ఫురింపఁగాఁ జనిరి భక్తుల్ దమ్ము వెంటాడఁగన్.

కమ్మల యుప్పసాహ్వయుఁ డొకానొకనాఁటి దినాంతమందునీ
తమ్మను జూడవచ్చి నిరతమ్ము తపస్విని భక్తకోటిపైఁ
జిమ్మెడి ప్రేమ, వారల సృజించినభక్తి, సమాధి నిత్యవా
సమ్ము గ్రహించి మోదమున శాస్త్రులకున్ వచియించె నిట్టులన్.

తన సమాధి విడచువేళ దల్లి పొంది
నట్టి దివ్యానుభూతుల స్వానుభవము
వ్రాయుచుండును సంకల్పబలముచేతఁ
గడనుజేర్చియుంచుఁదు పుస్తకమ్ము కలము.

అనుచు వచియించి గురుదేవుఁ డరుగునంత
భక్తసంతతి సల్పె నా పగిది – వాని
గొంచు రచియింపఁ దొడఁగె నాకొన్నవాగి
కొక్క గ్రంథరాజము స్వీయయోగమతము.

నిత్య స్వానుభవజనిత
"సత్యాత్మజ్ఞానయోగసాధనమోక్ష"
స్తుత్యగ్రంథము వ్రాయుచు
సత్యంబే దైవమంచుఁ జాటెన్ దానన్.

ఏదో తెనుంగు కొంత పఠియించెను మున్ను తదన్యభాష వే ఱేదియురాదు– సంస్కృతము నెట్లు ప్రవేశముగల్గెనో జనా మోదముగల్గ గ్రంథము నపూర్వముగా రచియించె శ్లోకప ద్యాదుల గేయకీర్తనల తత్త్వములన్ వచనప్రబంధమున్.

అష్టవర్షమ్ము లిట్టు లనంత దివ్య
భవ్య వైరాగ్యమూని తపం బొనర్చి
జ్ఞాన భక్తి సాంఖ్య హఠయోగముల స్వాను
భవము గడియించి వ్రాసె ప్రబంధ మొండు.

లోకకల్యాణముల్ భక్తలోక మార్గ
దర్శకమగు గ్రంథ మ్మమృతమయములగు
డెబ్బదియొక విషయముల నిబ్బడించి
దానఁ దిన పూర్వజన్మవృత్తాంత మిచ్చె.

అందలి విషయమ్ములు:– తనకుగల్గిన దివ్యదర్శనము, పంచీకరణ విమర్శనము, శరీరలక్షణము, సాంఖ్యవిచారణము, పంచకోశ పంచీకరణము, స్థూలదేహాపంచీకరణాంతఃకరణత్రిగుణములు (సాత్త్విక రాజసతామసములు) గర్భపిండోద్భవములు– శ్వాసము నాసికల మార్పుటకు– ప్రాణాయామము– యోగాభ్యాసము నిర్గుణపూజ, ఆత్మగురుత్వము. (జీవాత్మ శరీరనివాసము) రామాయణాంతరార్థము, సగుణనిర్గుణోపాసభేదము– జీవాత్మ వటపత్రశాయి భేదరహితము, జాగ్రత్ స్వప్నసుషుప్తి తురీ యావస్థ– ప్రపంచవిరక్తిమార్గము– సృష్టిపూర్వ ప్రపంచస్థితి

ప్రాణాయామాంతరనిష్ఠ, యోగాభ్యాసోద్భవశరీర శ్రమ, ఉపనయన గాయత్రీరహస్యము- ప్రాణాయామమును ప్రాణ లయమును, దశవిధనాదములు మనోత్పత్తిస్థానము మనోవేగము మనోవేగము నిల్పుట చిదాకాశమున మనోవేగము నిలుపుట నోరుతెఱచి మనోవేగము నిలుపుట- ఈశ్వరునకు మనసు నర్పించుట ఈశ్వర స్తుత్యానంతరశయనము, సమస్తప్రాణుల శ్వాసము నడిపి యాయుర్భాగము చూపుట- హంససూత్ర రహస్యము, మనస్స్వభావము. బ్రహ్మసూత్రమే యజ్ఞోపవీతము. రాజయోగము (సోఽహంమంత్రజపసంప్రజ్ఞాతసమాధి సోఽహం మంత్రజపఖండనము- అసంప్రజ్ఞాతసమాధి- చిదాకాశము నిర్వికల్పసమాధి, మాయాశక్తి- బంధితాత్మ సంసార మనుభవించుట - మూత్రపుసంచిని ప్రేవులు కడుగుట పంచముద్రలక్షణము. తన్నుదా నెఱుంగుట మనోలయము, మానససమాధి విచారణ- శాస్త్రవిచారణ, జపతపనిష్ప్రయోజనము. జీవాత్మ పరమాత్మల వసననిర్గమనము - మోక్షము - నాల్గు కులములు జీర్ణశక్తి ఆయుర్వృద్ధి జీవన్ముక్తి. సంసారవాసన. వాసనాత్రయము. బంధమోక్షాత్మానాత్మల లక్షణము. పరమశివుడు మోక్షమిచ్చుట. గర్భవ్యాధికారణములు. సగుణ నిర్గుణోపాసనభేదము. అఖండపరిపూర్ణము. మనోలయముచే సకలసిద్ధి - సంచితప్రారబ్ధాగామికర్మములు. శవవ్యసనశోకకారణము. దారేషణ పుత్రేషణ ధనేషణ కామస్వరూపము. అన్నము మంత్రపూర్వకశుద్ధి తత్త్వపరిశోధన సంసారబంధము పురుషుని వెంబడించుట. పరమాత్మప్రార్థన పూర్వజన్మ వృత్తాంతము, తత్త్వములు.

ఐదువందలిరువదిరెండైన పుటల
డెబ్బదియొకండు విషయమ్ము లబ్బురముగ
చేతవ్రాసి భక్తుల కందఁజేసె నొక్క-
నాఁడు ప్రాచీనఋషుల గ్రంథముల మించ.

కొన్నిదినమ్ము లాయి నకుంఠతదీక్ష తపమ్ముసేసె – సం
దున్న జనమ్ముగోరఁ దుదినొప్పెను దర్శనమీయ నిత్య మా
పత్నులు కోరినన్ బహుళ సంపదలుగా జనుడెంచుచుండి ర
త్యున్నత భక్తి పూర్ణమున నృపుమహాత్ముల సాటిబుచ్చునందఱిన్.

ఒకనాఁడు భౌతికశరీరముంగూర్చి మహాతపస్విని యిట్లుపన్యసించె. స్థూలసూక్ష్మకారణభేదమున శరీరము ముత్తెఱంగులు. స్థూలమున 25 తత్త్వములు. మనోబుద్ధులు 2 సూక్ష్మజ్ఞానేంద్రియములు 5. సూక్ష్మకర్మేంద్రియములు 5. ప్రాణములు 5. సూక్ష్మమునకు 15తత్త్వములు. ఇదియగమ్యము. తగులఁబడనిది తడుపఁబడనిది. అజ్ఞానము కారణశరీరము. జీవుఁడు సాహంకారుఁడై సూక్ష్మశరీరసంబంధియై స్థూలశరీరకర్తయై సుకృతదుష్కృతము లొనర్చుచు సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వముల గట్టువడి పెక్కుశరీరములఁ బ్రవేశించి కర్మఫల మనుభవించి స్వర్గనరక సుఖదుఃఖంబులఁ జూఱలాడి తత్ఫలానంతరము పునర్జన్మప్రవాహంబులంబడి వానిసుడులఁ దప్పుకొనలేక బాధపడుచుండును.

పూర్వజన్మపుణ్యపరిపాకంబున గురుపూజ గావించి జ్ఞానియై మిథ్యాజీవస్వరూప సత్యాత్మస్వరూపము లెఱింగి అహంబ్రహ్మ

యని నిర్వికార, నిర్గుణ, నిరాకార సాక్షిస్వరూపుఁడని గ్రహించి శరీరత్రయము నశింపఁజేసి పరబ్రహ్మస్వరూప మందవలయు. ఇదియే దేహముక్తి. కైవల్యప్రాప్తి, మోక్షసిద్ధి బ్రహ్మజ్ఞాన సాధనము. అజ్ఞాననాశనము. కారణశరీరదహనము. సూక్ష్మ శరీరనాశనము. ముక్తిప్రదము.

సర్వప్రాణు లాహారనిద్రావ్యవహారులు. వారికి మిన్నలు విగ్రహారాధకులు – వారికధికులు బ్రహ్మధ్యానులు – వారికి పూజ్యులు బ్రహ్మదర్శకులు – వారికుత్తములు బ్రహ్మసాక్షాత్కారులు – వారికన్న ఘనులు సదానందసంతృప్తిప్రకాశకులు.

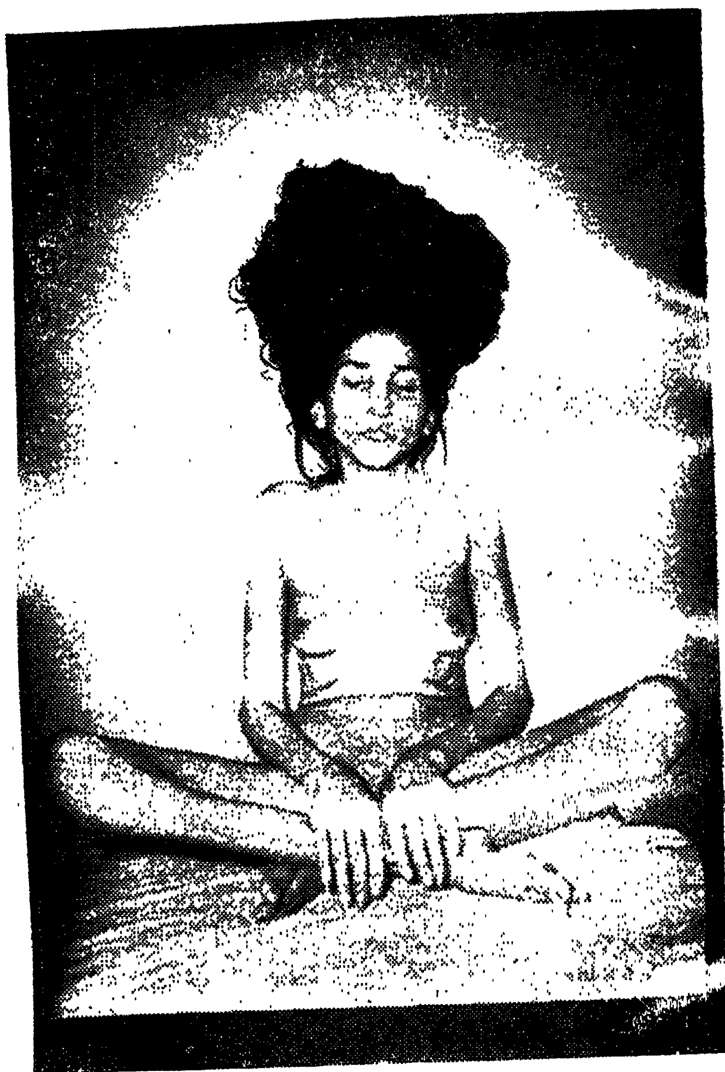
*   *   *   *   *

వందలు వేలు మించి తనభక్తులు చేరిన యొక్కనాఁడు మ
ధ్యందినభానుఁడేఁగినను దర్శనమీయమి మాత, చింతచే
నందఱు గుంద ముందుపడె నబ్బురమౌ నొకలేఖ మందిరం
బందున లేనటంచు నిపుణత్మ్మిలిఁ జేరితినంచుఁ జెప్పుచున్.

అష్టసిద్ధులు నన్యకాయప్రవేశ
మాకసమున యానమ్ము సామాన్యమగుట
మాత నాల్గుయామములు సమాధివీడి
నన్యకాయంబునందెందొ యరిగియుండు.

1954 ఆగష్టు 25 వ నాఁడు

యోగినీ హృదంతరమందునుండి వెడలె
ప్రణవనాదమ్ము శ్రావ్యమై పాపనాశ
నమయి కొన్నియామమ్ము లనంతవిశ్వ
మందు లీనమై తదుపరి నస్తమించె.

శ్రీ పెనుమెత్స మహాయోగిని

అది గని తల్లికోరెఁ దనయన్ సుధ నిమ్మని – కోరినంత స
మ్మోదమున మజ్జనుండి వెలిబుచ్చి యొసంగెను నిమ్మకాయ యం
తఁ దనివినందె దానఁ దనతల్లియు నాఁడు ముఖాంబుజమ్మునం
దుదయమునందె కాంతి యమితోజ్జ్వలమై ప్రవహించెనంతటన్.

1957 ఫిబ్రవరి 9, 10 దినమ్ములలో

సరిగ దుర్ముఖినామవత్సరము తుదిని
పుణ్యదినమైన శివరాత్రి ప్రొద్దుమొదలు
మూఁడు దివసముల్ దర్శనము నిడనెంచె
యోగిని యటన్నవార్తలు సాగిపోయె.

గోదావరీ కృష్ణ గుంటూరు మండల
వాసులు నిత్యమ్ము వచ్చుచుండ
మెనుమెత్స పౌరులు విసుగువిరామము
లడఁచి వచ్చినవారి నాదరింప
అన్నపానీయమ్ము లందఱ కిప్పించి
భక్తసంఘమ్ము గాపాడుచుండ
బియ్యమ్ము శాకముల్ పిండివంటలు చల్ల
పల్లిరాణి యధికభక్తిఁ బంప

రెండుదివసమ్ము లుదయమ్ము నుండి సంజ
వేళకు వచ్చిపోయెడివారు మరల వచ్చు
వారు ముదుకల యువకుల బాలబాలి
కలఁ గనులపండువాయె నా గ్రామమపుడు.

ఊరికి నుత్తరంపు దెస యోగినికున్న పొలమ్ములోన శ్రృం
గారసమాధి, హాలొకటి గట్టి మహాశివరాత్రినాడు తూ
ర్వారుచునుండ మంగళరవమ్ములు తూర్యనినాదముప్పొంగగా
జేరిచి రా తపస్విని వసింప సమాధిని భక్తియుక్తులై.

ప్రోడిమినాటి సాంఖ్య జనకుల్ పరికించుచునుండ సోదరుల్
తోడ జనించి పండిన వధూమణి భవ్యతపోనిమగ్నయై బో
రాడి మృతింజయించిన విరాగిణి, సీత, సమాధియందు నొ
క్కాడు వసింపఁజేర్చిరి భిగించిరి తాళము నింటివెల్పటన్.

అదియొక క్షేత్రమై వెలసె యాత్రికులెందఱొ దర్శనార్థమం
చు దినదినంబువచ్చి కనుచూపు లభింపమి – భక్తి గొల్చిపో
యెదరు మహాత్ములెందరొ జనియించుట లోకము నుద్ధరింప
గద సతతమ్ము ధర్మమును గాంచుటకేగద నిక్క మారయన్

*   *   *   *

పెనుమెత్స మహాయోగిని !
వినిపించితి నీదుమహిమ విశ్వమునకు నీ
యనుమతి లేకయె, అంకిత
మొనరించితి నాపయి దయ నొప్పెదవంచున్.

ఓం తత్ సత్.

పెనుమెత్స మహాయోగిని
జీవిత సంగ్రహము

వాసస్థలము: కృష్ణాజిల్లా గన్నవరంతాలూకా, పెనుమెత్స గ్రామము.
జననము: ఆగస్టు 1921. తండ్రి: చెఱుకూరి బ్రహ్మయ్య. తల్లి: శ్రీరామమ్మ
సోదరులు: 1. కుటుంబరావు, 2. వెంకటరత్నం, 3. గంగాధరరావు
: 1. అన్నపూర్ణమ్మ, 2. నాగరత్నమ్మ, 3. సూర్యావతమ్మ
కులము: కమ్మవారు - మతము: హిందూమతము
విద్యాభ్యాసము: 1926. విద్యా పరిపూర్తి: 1929 - 1930

వివాహము: 8వ యేట 1929. అత్తవారిఊరు: గండిగుంట
మామగారు: నాదెళ్ల కృష్ణయ్య; అత్తగారు: రత్తమ్మ ...
భర్త: సీతారామయ్య (వివాహమునాటి వయస్సు 15 సంవత్సరములు)
పుష్పవతి: 1934 సంవత్సరము. - నిషేకము: 1937 సంవత్సరము.
భర్త మరణము: 1939 - మహాశివరాత్రి పగలు 11 గంటలకు

మొదటి హితోపదేశము: దండమూడి పూర్ణయ్య చౌదరిగారివద్ద
భద్రాచలం - హంసలదీవియాత్రలు: 1945 సంవత్సరము
యోగాభ్యాసము: 1947. గురువు: కమ్ముల అప్పన్న, ఏలూరు
ఏలూరి ఉపన్యాసము: 19-12-1948 - 3 రోజులు
సవికల్పసమాధి 8 సంవత్సరములు. దివ్యదర్శనము: 1952
ప్రజలకిచ్చిన ప్రథమ దర్శనము 1952
ప్రణవనాద బహిర్గతము, రెండవసారి అమృతము నిచ్చుట
జీవసమాధిని కోరుట: 25-8-54
గ్రంథరచన పూర్తి: 3.9-1955
భక్తులకు దర్శనమిచ్చుట: 27-3-1956
[illegible]పద్మనాభమున కిచ్చిన దర్శనము: 29-3-1956
ప్రజలకిచ్చిన ద్వితీయ దర్శనము: 30-3-1956
ప్రణవనాద బహిర్గతము రెండవసారి 30-5-1956
ప్రజలకిచ్చిన తృతీయ దర్శనము: ఫిబ్రవరి - 1957
ప్రజలకిచ్చిన చతుర్థ దర్శనము: 5-3-1958

భారతీ ప్రెస్, తెనాలి - 1958.

సవరణ

పేజి	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు	పేజి	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
2	10	చెల్పితి	చెప్పితి	65	6	-	మెచ్చపిచ్చ
8	19	పెరపెర లాడఁబో	పెరపెర లాడఁదెం			[illegible]నిల్చ	నిల్చ
17	2	దరవిచ్చు	దూదయించు	68	10	సానవంతర	సానంతరః.
18	18	రఘురాముని	రఘుమాన్యుని	69	19	-	లతచిత్రము
20	19	మాతాపిలుత	మాతాపితలు	70	8	యయ్యాది	యియ్యాది
33	1	శాశ్వశ	శాశ్వత	71	20	గీర్వాణా	దేవా
	5	దలంపనేల	యడేల	72	22	తథ్యం	తుభ్యం
35	14	దనిరతి	దేల		11	సమాధినిలో	సమాధిలో
37	19	వేల్వెలుగన్	వేశ్వెలుగన్	73	22	-	సిద్ధయత్న
41	16	భోగ్యభోగ్య	భోగభాగ్య	75	12	అరునుఁడు	అర్జునుఁడు
43	13	నప్పువారకి	నప్పువారికి	76	8	అనందముం బొంది	అనందమ్మున బొంది
44	6	పూరుషున్	పూరుషుల్		12	తపాదపద్మ	తాంఘ్రి
45	7	లెం	లె	79	3	తులస్థ	తులసు
	8	దున్న	ట్టున్న		8	జింతల	జింతిల
	12	రోగసాధనము	నరోగ్యగసాధనము.	80	14	వర్షంబు	వర్షంబు
					16	-	చీకుచింత
46	4	యాసిక్య	యాస్త్రిక్య	85	3	-	దివ్యహస్త
48	18	త్రీరదివ్య	గోపుపాలు	87	4	నా	పై
51	7	శ్చింతనుండు	శ్చింతతనుండు		5	పై	రమే
	17	సిద్దిలు	సిద్ధులు		11	సల్పుచు	బొల్పడి
53	14	పోలను	నిమను	88	9	మందెపు డుండునో	సాభినీఁ బొందునో
	15	మతింకఁ	మతింకను		21	జాన	జ్ఞాన
57	9	శంకరుడు	శంకరుఁడు				
58	13	నృశించు	శృశించు	91	11	మారము	మార్గము